

Identifying Parenting Components in Mothers with a Sahngozar Lifestyle: A Qualitative Study Based on Clause 12 of the General Family Policies

Zahra Amanollahi

Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

Z.amanollahi@alzahra.ac.ir

 0000-0002-7051-4950

Fahimeh Shadabmehr

Ph.D. of Counseling, Counseling Department, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Corresponding author).

F.shadabmehr@yahoo.com

 0000-0002-8986-2904

Abstract

Purpose: Addressing the contemporary challenges of parenting and the necessity of redefining motherhood within changing socio-cultural contexts, this study aimed to identify the components of parenting among mothers with a Sahngozar lifestyle, in line with Article 12 of the General Family Policies. **Method:** A qualitative design based on grounded theory was employed. Data were collected through semi-structured interviews with ten mothers identified as having a Sahngozar lifestyle, selected purposefully in 2024 from residents of Tehran using the Sahngozar Lifestyle Questionnaire. Selection criteria included high Sahngozar scores, having children, and willingness to participate actively in family life. Sampling continued until theoretical saturation was reached. Data were analyzed through Strauss and Corbin's coding approach. **Findings:** Analysis yielded the central category of "realization of maternal agency in fulfilling optimal parenting roles." The "existentially oriented maternal outlook" emerged as the contextual factor; "responsible and agentic maternal role-setting" was identified as the causal condition; and "establishing a secure communicative environment with the child" was determined as the key strategy. **Conclusion** The findings demonstrate that mothers with a Sahngozar perspective are able to fulfill parenting roles more effectively, fostering harmony, emotional balance, and expansive interaction within family relationships. This study represents a scientific step toward operationalizing Article 12 of the General Family Policies into practical indicators for empowering mothers in their nurturing roles.

Keywords: Parenting Components, Maternal Role, Sahngozar Lifestyle, General Family Policies, Grounded Theory.

Extended abstract

Purpose

The present study was conducted with the aim of identifying and explicating the components of parenting among mothers who adopt a *contributive lifestyle*, in a manner that enables a scientific, indigenous, and operational translation of Article 12 of the General Family Policies from the level of macro policy documents to the level of individual and familial agency among mothers. Article 12 emphasizes the protection of the dignity and worth of motherhood, the educational and spiritual responsibility of women, and the empowerment of family members in fulfilling their fundamental roles. However, the absence of indigenous and experience-based models grounded in the lived experiences of Iranian mothers constitutes one of the most serious obstacles to the practical realization of this policy. Accordingly, the central aim of the research was to address the following fundamental question: within the framework of contributive theory, how do mothers with a contributive lifestyle conceptualize and enact their parental role in a responsible, agentic, and purposeful manner, and what components make the realization of *optimal parenting* possible for them?

Methodology

In terms of purpose, this study is applied research, and in terms of method, it adopts a qualitative approach based on grounded theory using the Strauss and Corbin methodology. In this research, the study population and sample were identical and consisted of mothers residing in Tehran in the year 2024 (1403 SH), who were selected through purposive sampling based on predefined criteria. Inclusion criteria comprised obtaining a score above the mean on the Contributive Lifestyle Questionnaire, having at least one child, the presence of both parents in the child's life, informed consent, and willingness to actively participate in the study. Exclusion criteria included obtaining a score below the mean on the contributive lifestyle questionnaire, incomplete questionnaire responses, and lack of active participation or cooperation during the interview process. Sampling continued until theoretical saturation was achieved, and ultimately, 10 mothers participated in semi-structured interviews. Data were collected through in-depth interviews lasting between 60 and 90 minutes. After transcription, the data were analyzed through three stages of open coding, axial coding, and selective coding. To enhance the credibility and trustworthiness of the findings, participant validation (member checking),

expert supervision, comparison with theoretical foundations, and content validity indices (CVI) and content validity ratio (CVR) were employed. The results of these procedures confirmed the desirable validity of the extracted model.

Findings

Data analysis led to the extraction of a coherent paradigmatic model organized around the core category of “the realization of maternal will in enacting optimal parenting.” Within this model, three main components were identified:

1- The Mother’s Existentially Oriented Attitude (Contextual

Condition): This component, as the cognitive and meaning-based foundation of contributive parenting, comprises three subcomponents: (a) a *causal- and teleological-oriented attitude* (origin-centered and afterlife-oriented), (b) a *reflective attitude* (continuous self-review of one’s role and performance), and (c) an *existential freedom-oriented attitude* (recognition of the child’s choice and agency). This attitude elevates parenting from a duty-centered level to a meaning-centered and existential level, enabling mothers to perceive parenting as a conscious and purposeful mode of being rather than merely a set of prescribed behaviors.

2- Responsible and Agency-Oriented Role Enactment by the Mother

(Causal Condition): The findings indicate that contributive mothers do not perceive motherhood as a reactive or imposed role; rather, they view it as a conscious, voluntary, and responsible choice. This component encompasses two subcomponents: a *deep sense of responsibility toward the maternal role* and a *focus on maternal agency and self-regulation in educational actions*. Through this perspective, mothers actively assume ownership of their parenting practices and intentionally regulate their behaviors in alignment with their values and goals.

3- Providing a Secure Relational Environment with the Child

(Strategy): This practical strategy consists of three subcomponents: *stable bond formation*, *respect-centered interaction*, and *security-oriented language use*. Together, these elements create the conditions for a safe, growth-promoting, and trust-based relationship between mother and child, facilitating emotional security, open communication, and constructive developmental interactions.

The consequences of this model include increased maternal satisfaction and inner calm, individual and family development, and the formation of generative and growth-oriented interactions between mothers and their children.

Originality and Value

The primary innovation of this study lies in identifying parenting components from the perspective of mothers with a contributive lifestyle and directly linking these components to Article 12 of the General Family

Policies. Unlike conventional studies that predominantly focus on *how parents behave*, this research emphasizes the *what* and *why* of being a parent and conceptualizes parenting as an existential, conscious, and agency-based act. Moreover, this study represents one of the first efforts to present an indigenous model grounded in the lived experiences of Iranian mothers and rooted in an Islamic-cultural worldview. As such, it contributes to reducing the gap between macro-level policy-making and the lived realities of families.

Limitations and Research Implications

Among the limitations of this study are its qualitative nature, limited sample size, and focus on mothers residing in Tehran, which restrict the generalizability of the findings. Additionally, the roles of fathers and cultural differences across various regions of the country were not examined in this study. Nevertheless, the findings can serve as a foundation for quantitative, comparative, and experimental intervention studies in other cultural and social contexts.

Practical Implications

The findings demonstrate a high capacity for application in the design of parenting education programs, family counseling packages, maternal empowerment courses, and the development of intervention models within educational, cultural, and counseling institutions. The extracted model can function as a practical framework for operationalizing Article 12 of the General Family Policies at the level of schools, counseling centers, educational media, and cultural policy-making.

Social Implications

At the societal level, by redefining the maternal role as a civilizational, spiritual, and social responsibility, the present study can contribute to strengthening the family institution, enhancing the mental health of future generations, and increasing social cohesion. Promoting a contributive parenting style facilitates the upbringing of self-aware, responsible, and ethically and socially committed children, thereby reinforcing the role of the family in the sustainable development of society.

Keywords: Parenting Components, Motherhood Role, Sahmgozar Lifestyle, General Family Policies, Grounded Theory

شناسایی مؤلفه‌های والدگری در مادران با سبک زندگی سهم‌گذارانه: پژوهشی کیفی در راستای اجرای بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده

زهرا امان‌اللهی

استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا سلام‌الله‌علیها، تهران، ایران.
Z.amanollahi@alzahra.ac.ir

0000-0002-7051-4950

فهمیه شاداب‌مهر

دکتری مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
(نویسنده مسئول).

F.shadabmehr@yahoo.com

0000-0002-8986-2904

چکیده

با توجه به چالش‌های والدگری در عصر حاضر و ضرورت بازتعریف نقش مادری در بستر تحولات اجتماعی و فرهنگی، این مطالعه با هدف شناسایی مؤلفه‌های والدگری در مادران با سبک زندگی سهم‌گذارانه، در راستای اجرایی‌سازی بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده انجام شد. روش پژوهش به صورت کیفی بوده و داده‌ها از طریق نظریه داده‌بنیاد با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته از نمونه‌های پژوهش جمع‌آوری شد. نمونه شامل ۱۰ مادر دارای سبک زندگی سهم‌گذارانه بود که در سال ۱۴۰۳ از میان مادران ساکن تهران و از طریق پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه و بر اساس ملاک‌های مشخص (از جمله امتیاز بالا در سهم‌گذاری، داشتن فرزند، تمایل به مشارکت و حضور فعال در زندگی خانوادگی) به صورت هدفمند انتخاب شدند. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. سپس تحلیل داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری استرواس و کوربین بر مبنای نظریه داده‌بنیاد صورت گرفت. طی کدگذاری‌ها، مقوله‌محوری تحت عنوان «تحقق اراده مادر حول ایفای نقش والدینی احسن» انتخاب شد. همچنین کد «نگرش هستی‌محور مادر» به عنوان عامل زمینه‌ساز، کد «نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر» به عنوان عامل علی و کد «فراهم‌آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند» به عنوان راهبرد در این الگو مشخص شدند. یافته‌ها نشان داد برخورداری مادر از نگرش سهم‌گذارانه و عمل بر اساس اصول آن بستری برای ایفای نقش به نحو احسن فراهم کرده و سبب دستیابی به آرامش و تعامل وسعت‌بخش در روابط خانوادگی می‌گردد. این پژوهش گامی علمی جهت عملیاتی نمودن بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده به شاخص‌های میدانی به‌منظور توانمندسازی مادران در نقش تربیتیشان محسوب می‌شود.

کلیدواژه‌ها: مؤلفه‌های والدگری، نقش مادری، سبک زندگی سهم‌گذارانه، سیاست‌های کلی خانواده، نظریه داده‌بنیاد.

شاپای الکترونیک: ۲۵۵۸-۶۵۵X / پژوهشکده تحقیقات راهبردی / فصلنامه علمی راهبرد اجتماعی فرهنگی

10.22034/scs.2025.529064.1706

مسئولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرهای مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و یا نویسنده مسئول مقاله می‌باشد و مورد تأیید / عدم تأیید صاحب امتیاز نشریه راهبرد اجتماعی فرهنگی نمی‌باشد.

مقدمه و بیان مسئله

نقش والدینی یکی از بنیادی‌ترین نقش‌ها در ساختار خانواده و زیربنای سلامت روان کودک به‌شمار می‌آید؛ نقشی که نه تنها بر رشد فردی کودک اثر می‌گذارد بلکه در ثبات و پویایی نظام خانواده و حتی ساخت اجتماعی گسترده‌تر نیز نقش‌آفرینی می‌کند (Coo & et al., 2020; Ribas & Villar, 2024; Speyer & et al., 2022; Gaspar & et al., 2021). نتایج مطالعات حاکی از آن است که رویکردهای مثبت در والدگری منجر به بهبود پیامدهای فیزیولوژیکی، شناختی، اجتماعی، هیجانی و رفتاری در کودکان عادی و دارای نیازهای ویژه می‌شود (Halloran, 2020). در مقابل، والدگری غیرمؤثر از سوی هر دو والد می‌تواند به ناسازگاری روان‌شناختی در بزرگسالی منجر شود. عواملی همچون آسیب‌شناسی روانی والدین، تنبیه سخت‌گیرانه، میزان درگیری والد و نگرش نسبت به خود و فرزند، به‌طور معناداری افراد سازگار و ناسازگار را از هم متمایز می‌کنند (McKinney & et al., 2016). از این‌رو مداخلات مبتنی بر والدین می‌توانند با فراهم کردن حمایت و آموزش برای والدین، سلامت روانی والدین و کودکان را بهبود بخشند (Hutchings & Lane, 2005; Kurahashi & et al., 2021; Nowland & et al., 2023).

با وجود اهمیت نقش و جایگاه والدینی، مادران در جهان امروز با تغییرات گسترده اجتماعی مواجه‌اند که ایفای نقش والدینی را با پیچیدگی‌ها و چالش‌های جدیدی همراه کرده است. در این میان، مواجهه مادران با گفتمان‌های گوناگون و گاه متضاد درباره نقش والدینی - از تبلیغات رسانه‌ای گرفته تا توصیه‌های رایج روان‌شناسی و آموزه‌های دینی - نوعی سردرگمی و تردید در کنش‌های والدینی آنان پدید آورده است (Osei-Tutu & et al., 2022; Tarigan, 2024). یکی از دلایل این امر آن است که عمده نظریه‌های روان‌شناسی غربی در حوزه والدگری، بدون توجه کافی به زمینه‌های فرهنگی و دینی جوامعی چون ایران، به تکرار نسخه‌هایی می‌پردازند که لزوماً با زیست‌جهان والدین ایرانی هم‌راستا نیستند (Keller, 2018). پژوهشگران نیز هنگام استفاده از ابزارهای سنجش والدگری طراحی شده در غرب، در دیگر فرهنگ‌ها با مشکلاتی مواجه می‌شوند. این مشکلات شامل تفاوت در تعریف انواع والدگری، جدایی میان سبک‌ها و روش‌ها و همچنین تفاوت‌های جنسیتی در نقش والدین است (Trommsdorff & Nauck, 2003; Stewart & Bond, 2002). از این‌رو، پژوهش‌ها بر اهمیت پرداختن به الگوهای فرزندپروری مبتنی بر فرهنگ و

بومی تأکید دارند چراکه الگوهای فرهنگی نقش بسزایی در شیوه‌های فرزندپروری، اهداف اجتماعی‌سازی و باورهای مربوط به والدگری مطلوب ایفا نموده (Muir & et al., 2019; Petro & et al., 2018; Bornstein, 2013; Keller & et al., 2006)؛ بنابراین، طراحی سبک فرزندپروری باید متناسب با زمینه فرهنگی هر جامعه صورت گیرد (حسینی و دیگران، ۱۴۰۳؛ مهدوی و دیگران، ۱۴۰۲).

این چالش‌ها و خلأهای موجود، ضرورت بازاندیشی در چیستی نقش والدینی و نحوه ایفای آن را دوچندان کرده و ما را به‌سوی پرسشی اساسی سوق می‌دهد: والد بودن یعنی چه و چگونه می‌توان این نقش را به‌گونه‌ای معنادار، عاملانه، مسئولانه و هدفمند ایفا کرد؟ در پاسخ به چنین پرسشی، نظریه سهم‌گذاری با بنیان‌هایی برگرفته از هستی‌شناسی اسلامی، چشم‌اندازی نو در فهم نقش‌ها و روابط انسانی، از جمله نقش والدینی، ارائه می‌دهد. سهم‌گذاری یک نظریه نوظهور در حوزه مشاوره و خانواده‌درمانی است که توسط اسمعیلی (۱۳۹۳) ابتدا در حوزه خانواده‌درمانی و در قالب ۵ مبنای اصلی شامل مخلوقیت سهم‌گذار، آفرینش‌آحسن، پیوستگی و وسعت هستی، هدفمندی و زوجیت مطرح شد؛ اما به‌جهت جامعیت و هستی‌شناسی و انسان‌شناسی حاکم بر آن، به‌طور فزاینده‌ای در سایر حوزه‌ها از جمله نقش آن در پایداری تغییرات نوع اول، دوم و سوم مراجعان (اسمعیلی و دیگران، ۱۳۹۹)، سازگاری با خانواده همسر و رضایت زناشویی (دهدست و دیگران، ۱۴۰۲)؛ الگوی تعاملات والد - فرزند (عسلی طالکوئی و دیگران، ۱۴۰۱)؛ اخلاق ارتباطی (حاجی هاشم و دیگران، ۱۳۹۹)؛ عملکرد تحصیلی - اجتماعی نوجوانان (قهرمانی و دیگران، ۱۴۰۲)؛ الگوی فرزندپروری سهم‌گذار با محوریت احساس‌گناه انتقالی (شیخ‌الاسلامی و دیگران، ۱۴۰۳) مورد استفاده و بررسی کارآمدی قرار گرفته است.

بنابراین آنچه گفته شد پُر واضح است که نقش والدینی به‌ویژه نقش مادری، نقشی راهبردی در تحقق سلامت روانی، تربیت دینی و اجتماعی فرزندان و انسجام خانواده ایفا می‌کند. این در حالی است که طی دهه‌های اخیر، تحولات سریع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فناورانه، ساختار و کارکردهای سنتی خانواده را با چالش‌های متعددی از جمله تضعیف پیوندهای عاطفی، تداخل نقش‌های جنسیتی، افزایش بار روانی مادران شاغل، افول نقش تربیتی والدین در برابر نظام‌های آموزشی و رسانه‌ای و کاهش فرصت‌های کیفی تعاملات خانوادگی مواجه ساخته است (صادقی فسایی و عرفان‌منش، ۱۳۹۲؛ یزدانی و دوستی، ۱۳۹۴؛ گلچین و دیگران، ۱۴۰۳؛ عبدالله‌پور، ۱۴۰۲). این تحولات، به‌ویژه در حوزه ایفای نقش والدینی مادران، موجب نوعی

گسست نقش و بحران عملکرد شده است. در پاسخ به این تحولات و با هدف صیانت از بنیان خانواده، بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شده، به‌طور خاص بر «حمایت از عزت و کرامت همسری، نقش مادری و خانه‌داری زنان و مسئولیت تربیتی و معنوی آنان» و همچنین «توانمندسازی اعضای خانواده در مسئولیت‌پذیری، تعاملات خانوادگی و ایفای نقش و رسالت خود» تأکید دارد. «نقش مادری» در این بند سیاستی، نه صرفاً یک موقعیت زیستی یا عاطفی، بلکه جایگاهی فرهنگی، اخلاقی و معنوی تلقی شده که نیازمند بازتعریف، تقویت و حمایت در بستر فرهنگی بومی است. مادری در این معنا، مسئولیتی اجتماعی و تمدنی تلقی می‌شود که در تربیت نسلی سالم، خودآگاه و متعهد به ارزش‌ها ایفای نقش می‌کند. این بند نه تنها یک چهارچوب ارزشی و فرهنگی ارائه می‌دهد بلکه به‌منزله یک سیاست اجرایی، بر لزوم طراحی و اجرای پژوهش‌های هدفمند به‌منظور ارتقاء نقش‌آفرینی زنان در خانواده، به‌ویژه در مقام مادر و مربی، دلالت دارد.

با این حال، تحقق عملی این سیاست کلان در گرو شناسایی دقیق شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی و به‌عبارتی مؤلفه‌های والدگری در مادران است. در واقع، فقدان مدل‌های بومی و مبتنی بر نیازهای روان‌شناختی، فرهنگی و اجتماعی مادران ایرانی، از موانع اصلی اجرایی‌سازی بند ۱۲ به‌شمار می‌رود. بدون شناخت علمی این شاخص‌ها، نمی‌توان به تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی، آموزشی و توانمندسازی مؤثر برای تقویت نقش مادری اقدام کرد. ازسوی دیگر، نهادهای سیاست‌گذار و برنامه‌ریز نیز برای طراحی مداخلات کاربردی و مبتنی بر شواهد، نیازمند داده‌ها و مدل‌های علمی هستند که ابعاد روان‌شناختی، اجتماعی و معنوی نقش والدینی مادران را به‌دقت تبیین کنند؛ بنابراین، از آنجاکه یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری در حوزه خانواده در ایران، فاصله چشمگیر میان اسناد بالادستی و تحقق میدانی آن‌ها در زندگی روزمره خانواده‌هاست و با توجه به ظرفیت‌های تبیینی و تربیتی رویکرد سهم‌گذاری در جهت پاسخگویی به این خلأ، لازم است این رویکرد در راستای سیاست‌های کلان فرهنگی و اجتماعی کشور استفاده شود. از این‌رو، شناسایی شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی و مؤلفه‌های والدگری در مادران به‌ویژه از منظر رویکردی بومی همچون سهم‌گذاری ضرورتی مضاعف می‌یابد، چراکه می‌تواند بستر اجرای بند ۱۲ را از حالت تجویزی به برنامه‌ای اجرایی، قابل سیاست‌گذاری و قابل ارزیابی تبدیل سازد.

درنهایت، این خلأ جدی در عرصه نظری و میدانی، ما را بر آن داشت تا در

پژوهش حاضر، با تکیه بر نظریه داده‌بنیاد و رویکرد فرهنگی - بومی سهم‌گذاری، به شناسایی مؤلفه‌های والدگری و تبیین شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی در مادران بپردازیم تا از این طریق، زمینه برای تدوین الگوها و سیاست‌های اجرایی دقیق‌تر، متناسب‌تر و اثربخش‌تر در حوزه تربیت، روابط والد - فرزند و توانمندسازی نقش مادری فراهم آید. از این رو، مقاله حاضر بر آن است تا با استفاده از ظرفیت رویکرد داده‌بنیاد، به پرسش اصلی خود پاسخ دهد: در راستای اجرایی‌سازی بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده، مادران در بستر نظریه سهم‌گذاری، چگونه نقش والدینی را معنا و ایفا می‌کنند؟

۱. اهداف و پرسش‌های پژوهش

۱-۱. هدف اصلی پژوهش

شناسایی مؤلفه‌های والدگری در مادران با سبک زندگی سهم‌گذارانه در راستای اجرای بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده.

۱-۲. سؤال اصلی پژوهش

در راستای اجرای بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده، مؤلفه‌های والدگری در مادران با سبک زندگی سهم‌گذارانه کدام‌اند؟

۲. پیشینه پژوهش

والدگری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کارکردهای خانواده، نقشی بنیادین در رشد و پرورش جنبه‌های شناختی، هیجانی و اجتماعی فرزندان دارد. طی سال‌های اخیر، توجه پژوهشگران به بررسی والدگری و رابطه آن با سبک زندگی افزایش یافته است به‌گونه‌ای که در حوزه مطالعات مرتبط با والدگری، پژوهشگران به شناسایی ابعاد گوناگون این مفهوم در بستر فرهنگی ایران پرداخته‌اند. نتایج برخی پژوهش‌ها، همچون مطالعه نریمانی و همکاران (۱۳۹۸)، بیانگر آن است که متغیرهایی مانند حمایت اجتماعی، خودپنداره کودکان و سبک والدگری می‌توانند شاخص‌های مهمی برای پیش‌بینی پیامدهای مثبت همچون سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان باشند. همچنین پژوهش کیفی اسدی و همکاران (۱۳۹۴)، به مؤلفه‌هایی مانند قدردانی، دلگرم‌کردن، صمیمیت، ارتباط مثبت، هدایت، مسئولیت‌پذیری، عدالت، نظارت، کنترل و الگو بودن به‌عنوان شاخص‌های والدگری موفق و مؤثر در ارتباط میان

والدین و نوجوانان اشاره کرده است.

انصاری اردلی و همکاران (۱۴۰۰) نیز در یک مطالعه همبستگی نشان دادند که سبک زندگی و استرس والدگری می‌تواند بخش قابل‌توجهی از واریانس عملکرد خانواده را در مادران کودکان استثنایی پیش‌بینی کند. به‌علاوه، نیکدل و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند آموزش والدگری ذهن‌آگاهانه منجر به کاهش استرس والدینی و بهبود سبک زندگی مادران کودکان بیش‌فعال می‌شود.

در این حوزه والدگری ذهن‌آگاهانه، عطار، زارعی محمودآبادی و سدروپوشان (۱۴۰۳) نیز با رویکرد کیفی تحلیل مضمون به بررسی مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده این سبک والدگری پرداخته و ابعادی همچون برخورد مناسب با رفتار کودک، تناسب شیوه تعامل با سن و ظرفیت او، تلاش برای حل مسئله، همسطح بودن با فرزند، خودتنظیمی، همدلی و بخشش را به‌عنوان ارکان اصلی معرفی کرده‌اند. نتایج این پژوهش بر اهمیت انعطاف‌پذیری و خودآگاهی والدین در فرایند تربیت فرزندان تأکید دارد.

همچنین، دوستانی و قمرانی (۱۴۰۰)، در مطالعه‌ای کیفی پنج مؤلفه محوری تحت عنوان واکنش حمایت‌گرایانه والدین به هیجانات کودک، واکنش غیرحمایت‌گرایانه، فلسفه فراهیجانی والدین، کفایت هیجانی در کودک و تعاملات هیجان‌محور خانواده را شناسایی کرده‌اند؛ این پژوهش بر ضرورت توسعه مهارت‌های هیجانی والدین به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از والدگری مؤثر تأکید می‌کند.

ازسوی دیگر، مطالعاتی مرتبط با مفهوم نوین «سهم‌گذاری» و نیز «سبک زندگی سهم‌گذارانه» طی سال‌های اخیر در ادبیات روان‌شناسی و مشاوره در حوزه‌های گوناگونی راه‌اندازی شده است. فرایندهای سهم‌گذارانه، نگرش‌ها و عملکردهای سازمان‌یافته‌ای هستند که شخص، جامعه و جهان را به‌منظور هم‌آهنگی با قواعد هستی و پیشروی سازگاران در وضعیت‌های گوناگون هدایت می‌کند و نیز بهره‌مندی و توزیع متعادلی از امکانات، منابع، استعدادها و نقش‌ها، در تعامل با هم بوجود می‌آورد، به‌گونه‌ای که امکان دستیابی به آرامش، تولید و توسعه را برای هر شخص فراهم می‌کند. به‌عبارتی، سبک زندگی سهم‌گذارانه، به بسط و توسعه خود انسان از بعد ظرفیت‌افزایی، آگاهی و تعقل‌افزایی، خلاقیت و ابتکارآفرینی، محب‌آفرینی و تسهیلگری در انتخاب‌های زندگی اشاره دارد؛ بنابراین شخص دارای سبک زندگی سهم‌گذارانه، از طریق شناسایی و فهم جهان‌بینی خود و اهداف مبتنی بر آن قادر است تا سهم‌های وجودی خود را در نقش‌های مختلف به‌ویژه نقش والدینی کشف کند و از رنج کوشش‌های سهمگیرانه و تناقضات میان ذهنیت و عمل در زندگی خود

و در رابطه با فرزندان رهاشده و درنهایت مبتنی بر معیارهای مبدأ مورد پذیرش خود و از طریق شکل‌دهی تغییرات هماهنگ در جهت انتخاب‌های کلی در زندگی به رشد، رضایت، آرامش و ایفای نقش والدینی مطلوب دسترسی یابد. با برخورداری از سبک زندگی سهم‌گذارانه، تمرکز شخص بر نحوه نقش‌گذاری خود در روابط مختلف به‌ویژه با فرزند خود معطوف می‌شود و به‌تدریج راهبردهای ارتباطی وی از تلاش‌های سهم‌گیرانه به‌سوی حداکثر ایفای نقش والدینی احسن سهم‌گذارانه تغییر خواهد کرد (شاداب‌مهر و دیگران، ۱۴۰۲).

پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه نشان داده‌اند که مداخلات مبتنی بر رویکرد سهم‌گذارانه می‌تواند موجب ارتقای عملکرد فردی و خانوادگی، کاهش تعارضات میان فردی، بهبود الگوهای ارتباطی و افزایش مسئولیت‌پذیری اعضای خانواده شود. در این زمینه، فداکار داورانی و همکاران (۱۳۹۸) دریافتند که اجرای درمان مرور زندگی با منظر سهم‌گذاری به شکل معناداری بر بهبود عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زنان باردار آسیب‌دیده از بحران کمک کرده است. پژوهش دیگری در زمینه رویکرد سهم‌گذاری که توسط شیخ‌الاسلامی کندلوسی و همکاران (۱۳۹۹) انجام شد سبب تدوین الگوی فرزندپروری سهم‌گذار با محوریت احساس گناه انتقالی از والدین به فرزندان شد و پژوهشگران دریافتند که این الگو قادر است تا فرآیندهای فرزندپروری زوجین دارای کودک نوپا را به‌صورت معناداری تغییر دهد. اسمعیلی و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه دیگری که به‌منظور تدوین پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن ترتیب دادند، به ۱۳ مؤلفه برای این سبک زندگی دست یافتند که عبارت است از: معنازایی، مسئولیت‌مندی عاملیت، امنیت‌مداری، عیارمندی، احترام‌مداری، نیت‌مداری، آرامش‌زایی، نقش‌گذاری احسن، روابط تکوین‌بخش، پیوندزایی، هماهنگی با اهداف و انتخاب‌گری.

همچنین، در پژوهش اله‌وردی و اسمعیلی (۱۴۰۱)، یافته‌ها نشان داد بین آزمودنی‌های گروه آزمایش که مورد آموزش الگوی سهم‌گذاری قرار گرفته‌اند و گروه کنترل که هیچ‌گونه آموزشی دریافت نکرده‌اند، در مقیاس مسئولیت‌پذیری و خرده‌مقیاس‌های سازگاری عاطفی، سازگاری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد و در افراد دارای سبک سهم‌گذارانه، میزان مسئولیت‌پذیری، سازگاری عاطفی، سازگاری اجتماعی افزایش یافته‌تر است. مطالعه اثربخشی دیگری که مبتنی بر رویکرد سهم‌گذاری توسط دهدست و همکاران (۱۴۰۳) شکل گرفت، توانست میزان سازگاری افراد با خانواده همسر و رضایت زناشویی را در زوجین به‌صورت معناداری

بهبود دهد. حاجی هاشم و همکاران (۱۳۹۹) نیز در پژوهش خود به طراحی الگوی مشاوره‌ای اخلاق ارتباطی مبتنی بر اندیشه و عمل امام موسی صدر با تمرکز بر رویکرد سهم‌گذاری پرداختند که در نتیجه اثربخشی آموزش این رویکرد، ارتقای معنادار در هویت جمعی نوجوانان را گزارش کردند.

به‌علاوه، مرادی و همکاران (۱۴۰۱)، پیرامون الگوی گفتمان امید با محوریت سهم‌گذاری مطالعه‌ای انجام دادند که تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه با افراد دارای سبک زندگی سهم‌گذارانه، منجر به شناسایی مجموعه مضامینی در شش بُعد: روایتی، شناختی، عاطفی، رفتاری، ارتباطی و زمانی در گفتمان امید گردید. گفتمان امید با محوریت سهم‌گذاری بیانگر روایت‌های مثبت و منسجم، عاطفه مثبت، ادراک شناختی مثبت با ذهن آگاهی و تفکر تعالی‌نگر، عمل‌گرایی، رشد‌گرایی، ارتباط‌گرایی و دید مثبت و هدفمند در فرد امیدوار سهم‌گذار بود و مهم‌تر آنکه شناخت عوامل مؤثر در این گفتمان امکان امیدافزایی و شکوفایی فرد، خانواده و جامعه را فراهم می‌کند. یافته‌های پژوهش دیگری که عسلی طالکوئی و همکاران (۱۴۰۱) تحت عنوان «طراحی و اعتباریابی الگوی تعاملات والد - فرزندی مبتنی بر آموزه‌های قرآنی با تمرکز بر رویکرد سهم‌گذاری» انجام دادند، نشان‌دهنده آن بود که مضامین سازمان‌دهنده مسئولیت‌های والدین در قبال فرزندان، شامل تکریم فرزند، تربیت دینی فرزند، توانمندسازی فردی فرزند، توانمندسازی اجتماعی فرزند، اعتقاد به تولید و توسعه نسل و مراقبت از فرزند است.

به‌طور کلی، مرور مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهد که هرچند پژوهش‌های متعددی به بررسی ابعاد مختلف والدگری یا رویکرد سهم‌گذارانه در حوزه‌های متفاوت پرداخته‌اند؛ اما تاکنون پژوهشی جامع که به‌طور هم‌زمان به شناسایی مؤلفه‌های والدگری در مادران برخوردار از سبک زندگی سهم‌گذارانه بپردازد، انجام نشده است. این خلأ پژوهشی از آن جهت اهمیت دارد که مادرانی با سبک زندگی سهم‌گذارانه، علاوه بر ایفای نقش مادری، در سایر ابعاد شخصیتی و ارتباطی به‌گونه‌ای توسعه‌یافته هستند که می‌تواند الگوهای تربیتی آنان را از سایر سبک‌ها متمایز سازد. شناسایی و تبیین این مؤلفه‌ها علاوه‌براینکه دانش نظری در حوزه والدگری را گسترش خواهد داد، ظرفیتی برای ارائه پیشنهادها کاربردی در جهت ارتقای سیاست‌های حمایتی و تربیتی خانواده، فراهم خواهد آورد و از آنجاکه سیاست‌های کلی خانواده به‌ویژه بند ۱۲، بر ارتقای مهارت‌ها و کارکردهای تربیتی والدین و تقویت نقش خانواده در پرورش نسل آینده تأکید دارد، در این چهارچوب، واکاوی

مؤلفه‌های والدگری در سبک زندگی سهم‌گذارانه می‌تواند به تولید دانش بومی و تدوین مداخلات کارآمد کمک شایانی کند.

۳. چهارچوب مفهومی

چهارچوب مفهومی این پژوهش مبتنی بر تلفیق مبانی نظری مرتبط با سبک زندگی سهم‌گذارانه و الزامات سیاست‌های کلی خانواده، به‌ویژه بند ۱۲ سیاست‌ها طراحی شده است. سبک زندگی سهم‌گذارانه به‌عنوان الگویی از زیست اجتماعی و فردی شناخته می‌شود که در آن فرد با معنامدار کردن زندگی، پذیرش مسئولیت‌های فردی و جمعی، ایفای نقش‌های مؤثر و هماهنگ‌سازی انتخاب‌ها با اهداف کلان، می‌تواند هم بر خانواده و هم بر جامعه اثرگذار باشد. در رویکرد سهم‌گذاری عاملیت و مسئولیت خویشتن با عنایت به قواعد کلی خلقت مبنای کار قرار می‌گیرد، خالق، محور معنابخشی است و مخلوق مسئول در مقابل اهداف کلی آفرینش و عامل در سعادت خود است؛ بنابراین چرایی انجام یک رفتار، قبل از آنکه به یک انتظار و معامله در روابط تبدیل شود، بیشتر متوجه خود فرد و تصمیم او برای انتخاب بین والد سهم‌گیر بودن و سهم‌گذار بودن است. بر طبق رویکرد سهم‌گذاری، والد سهم‌گذار دارای خویشتن گسترده است و در این دیدگاه انگیزه والدگری یک تکلیف عمومی و بسیار کلان است، درواقع بحث فرزندآوری ذیل مفهوم تولید و توسعه خانواده قرار می‌گیرد. فرزندآوری موجب توسعه فرد می‌شود و فرد سهم‌گذار از این طریق به توسعه خود و جامعه حول محور خیر و عدل می‌پردازد. فرزندپروری در این رویکرد فرصتی است برای اینکه شخص قادر باشد توانایی‌های خود را به‌ظهور برساند. شخص سهم‌گذار می‌داند که فرزندآوری و فرزندپروری تکلیفی الهی است و افراد می‌توانند از این طریق تولید سبک، زبان و در نگاه وسیع‌تر تولید گفتمان کنند و براین اساس تاریخ بسازند و خویشتن خویش را گسترش دهند؛ بنابراین در این رویکرد فرزندآوری یک نیاز برای توسعه هر فرد، خانواده و اجتماع است (عسلی طالکوئی و دیگران، ۱۴۰۱).

به‌طور کلی، در الگوی فرزندپروری سهم‌گذار، آگاهی در پاسخ به سه پرسش بنیادین، چرایی چیستی و چگونگی در امر فرزندپروری حاصل می‌شود که این پرسش‌ها، چهارچوبی را برای درک ما از تربیت فرزند فراهم می‌کنند و راهنمای عمل ما در تعامل با فرزندان خواهند بود. آنچه که در ادبیات و الگوهای فرزندپروری موجود، بیشتر مورد تأکید است، بحث چگونگی فرزندپروری است و تلاش در راستای

تبیین ابعاد این چگونگی در پاسخ‌دهی عاطفی و رفتاری به کودک است. این در حالی است که در الگوی فرزندپروری سهم‌گذار، به‌ترتیب با پرسش مهم چستی تربیت و فرزندپروری و مهم‌تر از آن با پرسش چرایی تربیت مواجه هستیم که پاسخ به این پرسش‌ها، ما را به سمت‌وسویی هدایت می‌کند که باید صحبت از «تصمیم برای چگونه‌بودن» کنیم. به‌بیان‌دیگر، هدف از فرزندپروری سهم‌گذار، آگاهی از چگونه بودن‌ها، بررسی پیامدهای هر نوع و درنهایت انتخاب بودن آحسن است. پس در این نوع رویکرد، معنای والدبودن و منطق والدبودن و چرایی این نوع بودن مورد بحث است که این به‌خودی‌خود، موجب ایجاد تغییرات بنیادین در رویه‌ها و چگونگی والدگری می‌شود و اساساً می‌توان این‌طور استنباط کرد که بیشترین رنجی که والدین در تربیت فرزند گزارش می‌کنند، ناشی از عدم آگاهی در خصوص پرسش‌های بنیادین مطرح‌شده و به‌طور خاص چرایی است؛ زیرا در محاسبات ذهنی‌شان، خود را مجبوردهنده صرف و پُر از دیون طلبه‌کار می‌بینند. لازم این نوع چرخش معرفتی، ایجاد گشودگی ذهنی و پرورش جرئت تغییر در خویشتن است که باعث دگرگونی انباشته‌های ذهنی (که قبلاً آن را حقیقت می‌پنداشتیم) و نیز دگرگونی در مبدأ و مقصد مفاهیمی همچون انتخاب و کنترل و انتظار خواهد شد. لازم به ذکر است که در فرزندپروری سهم‌گذار، مراد صرفاً آگاهی مرتبط با کودک نیست (آنچه که در ادبیات فرزندپروری مرتباً بر روی آن تأکید می‌شود) بلکه در این رویکرد، گستره آگاهی، خود فرد و هستی و قواعد حاکم بر آن را نیز دربرمی‌گیرد (شیخ‌الاسلامی و دیگران، ۱۴۰۳). چنین رویکردی از نظر تربیتی ظرفیت بالایی دارد؛ زیرا والدین در مقام مربیان نخستین کودک، با درونی‌سازی این مؤلفه‌ها می‌توانند الگوهای والدگری متفاوت و اثربخشی را شکل دهند.

ازسوی‌دیگر، بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ‌شده، به‌طور خاص بر «ارتقای کارکردهای تربیتی خانواده، افزایش مسئولیت‌پذیری والدین و الگو بودن آنان در هدایت فرزندان» تأکید دارد. این بند سیاستی، خانواده را به‌عنوان نهاد محوری جامعه معرفی می‌کند که باید فراتر از مراقبت مادی، در پرورش معنوی و اخلاقی نسل جدید نقش فعال ایفا کند. سبک زندگی سهم‌گذارانه دقیقاً در همین مسیر قرار می‌گیرد؛ زیرا با مؤلفه‌های گوناگون خود چهارچوبی فراهم می‌سازد که مادران بتوانند کنش‌های تربیتی خود را با الزامات این سیاست کلان همسو کنند.

مؤلفه‌های این سبک زندگی شامل معنامداری، مسئولیت‌مندی، عاملیت،

امنیت‌مداری، معیارمندی، احترام‌مداری، نیت‌مداری، آرامش شخصی، نقش‌گذاری احسن، روابط تکوین‌بخش، پیوندزایی، هماهنگی با اهداف و انتخاب‌گری، که ابعاد مختلف سهم‌گذار بودن فرد را در حوزه‌های ارزشی، رفتاری و اجتماعی پوشش می‌دهند. هریک از این مؤلفه‌ها به‌طور بالقوه می‌توانند بر شیوه‌های فرزندپروری و تعامل مادر با فرزند اثرگذار باشند. در این چهارچوب، مؤلفه‌های ارزش‌محور سبک زندگی سهم‌گذارانه شامل معنامداری، نیت‌مداری و معیارمندی هستند که بنیان ارزشی والدگری را تشکیل می‌دهند. این مؤلفه‌ها سبب می‌شوند مادران سهم‌گذار، تربیت فرزندان خود را نه صرفاً در سطح مهارت‌های روزمره بلکه در چهارچوبی غایت‌مدار و مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی سازمان‌دهی کنند. چنین رویکردی منطبق با تأکید بند ۱۲ بر انتقال ارزش‌های اسلامی - ایرانی به نسل جدید است و والدگری را از سطح رفتاری به سطح معنایی ارتقا می‌دهد.

مؤلفه‌های کنشی همچون مسئولیت‌مندی، عاملیت، نقش‌گذاری احسن و انتخاب‌گری، بُعد اجرایی سبک زندگی سهم‌گذارانه را در والدگری نمایان می‌کنند. مادران با چنین ویژگی‌هایی، در تصمیم‌گیری‌های تربیتی نقش فعال دارند، فرصت‌های یادگیری برای فرزندان را آگاهانه مدیریت می‌کنند و خود را در برابر پیامدهای انتخاب‌های تربیتی‌شان مسئول می‌دانند. این ویژگی‌ها آنان را به الگوهای عینی برای فرزندان تبدیل می‌سازد؛ الگویی که بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده نیز آن را شرط اصلی پایداری نهاد خانواده می‌داند.

ازسوی دیگر، مؤلفه‌های تنظیمی و رابطه‌ای این سبک زندگی شامل آرامش شخصی، امنیت‌مداری، احترام‌مداری، روابط تکوین‌بخش و پیوندزایی هستند که محیطی امن و حمایتگر برای کودک ایجاد می‌کنند. این مؤلفه‌ها به مادران امکان می‌دهند ضمن مدیریت هیجانات و ایجاد ثبات روانی در خانواده، روابطی سالم و مبتنی بر احترام متقابل را با فرزندان شکل دهند. همچنین، از طریق پیوندزایی و روابط تکوین‌بخش، شبکه‌های حمایتی گسترده‌تر در خانواده و جامعه فعال می‌شوند که کارکرد تربیتی خانواده را تقویت می‌کند. این امر نیز در راستای سیاست کلان نظام برای ارتقای همبستگی اجتماعی و تحکیم بنیان خانواده است.

درنهایت، مؤلفه «هماهنگی با اهداف» به‌عنوان مؤلفه‌ای راهبردی، همه ابعاد پیشین را به یکدیگر متصل می‌کند و انسجام والدگری مادران سهم‌گذار را تضمین می‌نماید. هماهنگی اهداف فردی با چشم‌اندازهای کلان خانوادگی و اجتماعی، سبب می‌شود که تصمیم‌های تربیتی مادران نه‌تنها در سطح خانواده بلکه در سطح جامعه

نیز اثرگذار باشند. به این ترتیب، چهارچوب مفهومی پژوهش حاضر والدگری در مادران با سبک زندگی سهم‌گذارانه را به مثابه پدیده‌ای می‌بیند که از ترکیب ارزش‌های درونی، کنش‌های تربیتی، تنظیم هیجانی و سرمایه اجتماعی شکل می‌گیرد و در نهایت با اهداف بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده هم‌راستا شده، نقش خانواده را به‌عنوان بستر اصلی پرورش نسلی متعهد، توانمند و ارزش‌محور تحقق می‌بخشد.

۴. روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف، یک پژوهش کاربردی بوده و از آنجاکه برای طراحی الگو، دسترسی به اطلاعات دقیق و عمیق بومی اهمیت داشت، از شیوه‌های کیفی استفاده شد و داده‌ها به روش نظریه زمینه‌ای یا داده‌بنیاد تحلیل شده‌اند. در این پژوهش، جامعه مورد پژوهش و نمونه برهم منطبق است. نمونه‌ها جهت مصاحبه، از میان مادران ساکن در شهر تهران در سال ۱۴۰۳ به روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس ملاک‌های ورودی گزینش شدند.

ملاک‌های ورود به پژوهش برای مادران شامل موارد ذیل بود:

- ۱) دریافت نمره سهم‌گذاری بالاتر از میانگین در پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه اسمعیلی و همکاران (۱۴۰۲)،
 - ۲) دارای حداقل یک فرزند،
 - ۳) تمایل به همکاری در انجام پژوهش،
 - ۴) رضایت آگاهانه و زمان کافی جهت انجام مصاحبه،
 - ۵) حضور هردو والد در زندگی.
- ملاک‌های خروج از پژوهش شامل:

- ۱) دریافت نمره سهم‌گذاری پایین‌تر از میانگین در پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه اسمعیلی و همکاران (۱۴۰۱)،
- ۲) تکمیل ناقص پرسش‌نامه،
- ۳) عدم حضور فعال و همکاری در طول مصاحبه بود.

همچنین، نمونه‌گیری تا حد اشباع داده‌ها ادامه یافت و تعداد نمونه‌ها در این پژوهش به ۱۰ نفر رسید که مادران سهم‌گذار دارای حداقل ۱ و حداکثر ۴ فرزند بودند. در این راستا، نمونه‌ها از طریق تماس با مدارس مختلف در شرق و غرب شهر تهران، ارتباط با سراهای محله و آشنایان، به شیوه‌ای هدفمند که دارای ملاک‌های لازم برای ورود به پژوهش باشند، شناسایی شده و سپس این مادران که در پرسش‌نامه سبک زندگی

سهم‌گذارانه حدنصاب لازم را کسب کرده و مایل به همکاری بودند در مصاحبه شرکت کردند که با هر مادر به صورت جداگانه در مکان مورد انتخاب آنها انجام گرفت و به‌طور میانگین بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید. داده‌ها از طریق انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با پرسش‌های بازپاسخ از نمونه‌ها جمع‌آوری شدند و روند نمونه‌گیری‌های بعدی نیز، با مفاهیم حاصل از تحلیل مصاحبه‌های اولیه، هدایت شد. از این رو، مصاحبه با پرسش‌های کلی آغاز و به سمت پرسش‌های اکتشافی پیش رفت. مصاحبه با این پرسش از مادر پیش می‌رفت که رابطه خود را با فرزندتان توصیف کنید. نظرتان درباره مادری کردن خودتان چیست؟ شما برای اینکه مادر مطلوبی باشید چه تلاش‌هایی می‌کنید؟ یا چه کارهایی رو نمی‌کنید؟ معمولاً چه‌طور از بروز تعارض با فرزندانتان پیشگیری می‌کنید؟ با هر کدام از فرزندان جداگانه توضیح دهید؟ اگر بین شما و فرزندانتان اختلاف نظر یا تعارضی رخ بدهد معمولاً از چه روش‌هایی برای حل آن و بهبود رابطه‌تان استفاده می‌کنید؟ برای صمیمی‌تر شدن با فرزندانتان چه کارهایی می‌کنید؟ چه کارهایی نمی‌کنید؟ مثال بزنید. بدین ترتیب، جمع‌آوری همه داده‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت، به‌گونه‌ای که محقق دیگر به اطلاعات جدیدی در زمینه موضوع پژوهش دست نیافت.

در نهایت به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده، از روش نظریه داده‌بنیاد به شیوه استراوس و کوربین (۱۹۹۸، ترجمه بیوک محمدی، ۱۳۹۰) استفاده شد و داده‌های ضبط شده حاصل از متن مصاحبه با مادران که مجموعاً ۸۹۰ دقیقه را شامل شده بود، پیاده‌سازی و کدگذاری شده و فرایند کدگذاری داده‌ها در سه سطح باز، محوری و انتخابی انجام گرفت. هم‌زمان در این مرحله به منظور اعتباریابی داده‌ها از سه روش قابلیت اعتبار^۱، قابلیت تأیید^۲ و قابلیت اعتماد^۳ استفاده شد. قابلیت اعتبار یافته‌ها از طریق بازبینی مشارکت‌کنندگان و تأیید صحت یافته‌ها، بررسی شد. قابلیت تأیید هم از طریق مقایسه داده‌ها و بررسی هم‌زمان آنها با منابع نظری موجود تأیید شد. قابلیت اعتماد نیز با توجه به نظارت و بررسی و ارائه بازخورد متخصصان در مورد یافته‌ها، تأیید شد. در این زمینه به منظور اعتباریابی الگوی استخراج شده، از شاخص نسبت روایی محتوایی یا CVR^۴ و شاخص روایی محتوایی یا CVI^۵

1. Credibility
2. Confirmability
3. Consistency
4. Content Validity Ratio
5. Content Validity Index

استفاده شد. بدین صورت که، برای شاخص CVI از سه متخصص مشاوره در حوزه خانواده خواسته شد میزان مرتبط بودن اجزای الگو را با اهداف آن بر اساس طیف «غیرمرتبط، نیاز به بازبینی، مرتبط اما نیاز به بازبینی و کاملاً مرتبط» مشخص کنند. تعداد متخصصانی که گزینه مرتبط اما نیاز به بازبینی و کاملاً مرتبط را انتخاب کرده‌اند، بر تعداد کل متخصصان تقسیم کردیم. سپس مقوله‌هایی که شاخص آنها بزرگتر از ۰/۷۹ بود در الگو حفظ شدند. به علاوه، در بخش نسبت روایی محتوایی، نظرات این سه متخصص در مورد اجزاء الگو بر اساس طیف لیکرت و گویه‌های «ضروری است»، «مفید است ولی ضروری نیست» و «ضرورتی ندارد» نیز جمع‌آوری شده و با استفاده از فرمول، CVR هر بخش از الگو محاسبه شده و بخش‌هایی که حداقل لازم را کسب نکردند بازبینی و اصلاح گردید و سپس الگو ارائه شد. نحوه محاسبه نسبت روایی محتوایی در هر سؤال بر اساس فرمول زیر صورت پذیرفت:

$$CVR = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

علامت‌های اختصاری به این شرح است که N تعداد کل متخصصان و n_e تعداد متخصصانی که گزینه «ضروری است» را انتخاب نموده‌اند. در این قسمت هر مؤلفه که حداقل مقدار روایی یعنی CVR آن ۰/۷۵ بود پذیرفته شد. CVR الگو در نهایت در پژوهش حاضر ۱ به دست آمد که کاملاً مقدار موردقبولی بود. لازم به ذکر است که پژوهشگران تمامی ملاحظات اخلاقی از جمله محرمانگی را در اجرای پژوهش رعایت نمودند.

در ادامه، اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه‌ها در جدول ۱ ارائه گردیده است:

جدول (۱): اطلاعات جمعیت شناختی مادران سهم گذار

مدت زمان مصاحبه	جنسیت فرزندان	تعداد فرزندان	شغل مادر	تحصیلات مادر	سن مادر	کد
۶۰ دقیقه	۲ پسر	۲	کارمند	تحصیلات حوزوی	۳۶	۱
۸۵ دقیقه	۲ دختر	۲	روان‌شناس	کارشناسی ارشد	۳۸	۲
۸۰ دقیقه	۱ دختر	۱	میکروبیولوژیست	دکتری	۴۰	۳
۹۰ دقیقه	۱ دختر و ۱ پسر	۲	کارمند	کارشناسی ارشد	۴۲	۴

کد	سن مادر	تحصیلات مادر	شغل مادر	تعداد فرزندان	جنسیت فرزندان	مدت زمان مصاحبه
۵	۴۷	کارشناسی ارشد	مدرس	۱	۱ پسر	۷۰ دقیقه
۶	۴۹	کارشناسی ارشد	معلم	۲	۱ دختر و ۱ پسر	۶۵ دقیقه
۷	۵۳	دیپلم	خانه دار	۴	۱ دختر و ۳ پسر	۷۰ دقیقه
۸	۵۷	کارشناسی ارشد	معلم	۲	۱ دختر و ۱ پسر	۹۰ دقیقه
۹	۵۷	تحصیلات حوزوی	خانه دار	۴	۲ دختر و ۲ پسر	۶۵ دقیقه
۱۰	۵۸	کارشناسی	خانه دار	۴	۱ دختر و ۳ پسر	۶۰ دقیقه

۴-۱. ابزار پژوهش

۴-۱-۱. مصاحبه

داده‌های پژوهش حاضر از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با گروه نمونه به‌دست آمده است. مصاحبه‌ها با کسب اجازه و رضایت آگاهانه از افراد شرکت‌کننده ضبط و پیاده‌سازی شده و سپس از طریق روش استراوس و کوربین، کدگذاری و تحلیل شده است. محور پرسش‌ها از مادران شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی، توصیف آنها پیرامون ارتباط با هریک از فرزندان خود در دوره‌های رشدی متفاوت و بررسی نگرش آنها در این زمینه، راهکارهای مورداستفاده مادران جهت برقراری صمیمیت با فرزندان، نقش‌گذاری شخص مادر در پیشروی مثبت ارتباطات و پیشگیری از بروز تعارض، راهکارهای حل اختلاف‌نظرها و تعارضات در صورت بروز آن و درنهایت بازخورد و نتیجه راهکارهای مورداستفاده آنها در ارتباط با فرزندانشان بود.

۴-۱-۲. پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه

این پرسش‌نامه توسط اسمعیلی، شاداب‌مهر و دهدست (۱۴۰۲) به‌منظور سنجش سبک زندگی سهم‌گذارانه افراد بزرگسال تدوین شده است. پرسش‌نامه دارای ۵۹ گویه بوده و شیوه نمره‌دهی آن بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم

تا کاملاً موافقم است. به منظور بررسی روایی پرسش‌نامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی به روش تجزیه به مؤلفه‌های اصلی استفاده گردید و روایی محتوایی ابزار نیز توسط متخصصان مشاوره تأیید شد. به منظور بررسی میزان پایایی ابزار نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. کلیه تحلیل‌های آماری توسط نرم‌افزار SPSS-25 انجام گرفته و بر اساس یافته‌های پژوهش، تحلیل عاملی اکتشافی با مؤلفه‌های اصلی نشان داد که پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه یک ابزار ۱۳ مؤلفه‌ای است که ۵۷/۲۴ درصد واریانس سهم‌گذاری را تبیین می‌کند. میزان آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه ۰/۹۳ گزارش شد که بیانگر پایایی خوب این ابزار است. نقطه برش این پرسش‌نامه نیز بر اساس دامنه اطمینان ۹۵ درصد در نمره کل ۱۸۹/۳۳ است. نمره پایین‌تر از ۱۸۹/۳۳ به معنای داشتن سبک زندگی سهم‌گیرانه آزمودنی است. نمره بین ۱۸۹/۳۳ تا ۲۷۴/۳۹ نشان‌دهنده سبک زندگی سهم‌گذارانه در حد متوسط برای آزمودنی بوده و نمره بالاتر از ۲۷۴/۳۹ افراد دارای سبک زندگی کاملاً سهم‌گذارانه را مشخص می‌کند. سبک زندگی سهم‌گذارانه به الگویی از زیست تربیتی اطلاق می‌شود که فرد در آن با عاملیت، مسئولیت‌پذیری و معنویت‌محوری نقش فعالی در شعاع بودن خود و در نقش‌های مختلف ایفا می‌کند؛ درمقابل، سبک زندگی سهم‌گیرانه ناظر بر کنش‌گری منفعل، تمرکز بر دریافت و اولویت‌دادن به نیازهای فردی بدون مشارکت مؤثر در بافت‌های اجتماعی است.

۵. یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر با ۱۰ نفر از مادران سهم‌گذار در ارتباط با نحوه ایفای نقش والدینیشان در ارتباط با فرزندان خود، مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد که پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و تحلیل و کدگذاری آنها به روش استراوس و کوربین، سه کد انتخابی اصلی به همراه مقوله‌محوری الگو و پیامد آن مشخص گردید. کد انتخابی نگرش هستی‌محور مادر که به عنوان عامل زمینه ساز معرفی شده است، دارای ۳ کد محوری و ۱۰ کد باز است. همچنین، کد انتخابی نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر که تحت عنوان عامل علی مشخص شده، دارای ۲ کد محوری و ۱۳ کد باز می‌باشد. به علاوه، کد انتخابی فراهم آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند که به عنوان راهبرد شناسایی شده، دارای ۳ کد محوری و ۱۹ کد باز است. درنهایت، مقوله‌محوری الگو با عنوان تحقق اراده مادر حول ایفای نقش والدینی احسن در نظر گرفته شد و پیامدهای اصلی شامل دستیابی مادر به رضایتمندی، آرامش شخصی،

تولید و توسعه و همچنین تعامل رشدزا میان مادر و فرزندان بود. در ادامه، مقوله‌های مستخرج از مصاحبه‌ها به ترتیب در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول (۲): مقوله‌های مستخرج از مصاحبه با مادران سه‌م‌گذار

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
نگرش هستی‌محور مادر (عامل زمینه‌ساز)	نگرش علت‌جویانه و مقصدجویانه	نگرش امانت‌گونه نسبت به فرزند / توجه به درس و معنای در پس تجارب و رنج‌ها / رعایت معیارهای حق در ارتباط با فرزند
	نگرش مرورگر	تمرکز بر اطلاعات مستقل از ذهن و منطق با واقعیت / تمرکز بر داشته‌ها و امکانات خود / تمرکز بر موضوعات مرتبط و تحت کنترل خود
	نگرش آزادی هستی‌محور	توجه به فرزند به‌مثابه عامل مختار / توجه به توسعه شخصی به‌عنوان هدف از والدگری / درک قواعد ارتباط با فرزند / درک آزادی انتخاب‌گری در خود و فرزند
نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر (عامل علی)	احساس مسئولیت نسبت به نقش	پذیرش نسبت به وظایف نقش والدینی / مرزبندی میان حوزه‌های مسئولیت خود و فرزند / پاسخگو بودن نسبت به نیازهای فیزیکی و اولیه فرزند / پاسخگو بودن نسبت به نیازهای روانی و عاطفی فرزند / پاسخگویی به پیامد انتخاب‌ها در نقش والدینی / توجه به فرارگیری در جایگاه الگو
	تمرکز بر عاملیت خود در ایفای نقش	کنش‌ورزی آحسن در محدوده وسیع و ظرفیت خود / توجه به دامنه تأثیر کنش‌های خود بر فرزند / خودکنترلی به‌جای کنش‌های کنترل‌گرایانه / خودتنظیمی نسبت به ویژگی‌های خاص دوره رشدی فرزند / شکل‌دهی گزینه‌های مطلوب جهت انتخاب‌های فرزند / خودتنظیمی با توجه به بسترهای ارتباطی مختلف با فرزند / یاددهنده و یادگیرنده بودن توأمان در مهارت‌های موردنیاز
فراهم آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند	پیوندزایی ثبات‌مندانه	قابلیت پیش‌بینی و ثبات رفتاری / نظم در چهارچوب‌ها و قاعده‌های ارتباطی / پذیرش بدون شرط شخصیت فرزند / در دسترس بودن از نظر

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
(راهبرد)		عاطفی / گوش دادن فعال و همدلانه / پاسخ‌دهی حساس و هماهنگ
	احترام‌مداری	احترام به احساسات و نگرش‌ها / احترام به استقلال و خودمختاری / احترام به نظرها و مشورت‌گیری / احترام به علایق و خواسته‌ها
	زبان‌زایی امنیت‌مدار	ارتباط کلامی گرم و صمیمانه / حل تعارض و اختلاف نظر به شیوه مذاکره / استفاده از کلمات تأییدکننده و حمایت‌گرانه / تحسین و تمجید تلاش‌ها بدون توجه به نتیجه / اشاره به توانمندی‌ها و قابلیت‌های فرزند / ابراز مخالفت با پرسش سؤال به صورت غیرمستقیم / ابراز محبت و دلتنگی کلامی / داستان‌پردازی‌های هدفمند با هدف آموزش / لحن صدای آرام و ملایم

پژوهش حاضر با هدف شناسایی شاخص‌هایی انجام شد که مادران سه‌م‌گذار بر اساس آن‌ها نقش والدگری خود را ایفا می‌کنند؛ سپس این شاخص‌ها در مرحله تحلیل با مفاد بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده تطبیق داده شدند.

(عامل زمینه‌ساز): نگرش هستی‌محور مادر، اولین کد انتخابی است که به‌عنوان عامل زمینه‌ساز در الگو انتخاب شده و شامل سه شناسه محوری است که در ادامه به همراه نمونه‌ای از مصاحبه مادران، ارائه می‌گردند. این شاخص نگرشی، در واقع علاوه بر اینکه زمینه‌ساز ایفای نقش مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادران محسوب می‌شوند، عامل ایجادکننده بستری برای مادران هستند که بتوانند محیط امنی را فراهم کرده و در مدیریت ارتباط با فرزند به کار گیرند. تحلیل داده‌ها نشان داد که در بستر کنش والدگری سه‌م‌گذارانه، نوع خاصی از نگرش مادرانه، نقش زمینه‌ساز و بنیادین در شکل‌گیری سایر ابعاد رفتاری ایفا می‌کند. این نگرش که در این پژوهش با عنوان «نگرش هستی‌محور مادر» شناخته شد، نوعی نگاه فلسفی - ارزشی به تربیت است که برخاسته از معنابخشی وجودی به فرزند، نقش والد و فرایندهای رشدی است. علت نام‌گذاری این مقوله به «هستی‌محور»، برخاسته از آن است که مادران مشارکت‌کننده نه صرفاً با تکیه بر اصول رفتاری یا قواعد اجتماعی بلکه با نوعی درک عمیق از جایگاه خود و فرزند در هستی به ایفای نقش والدینی

می‌پردازند. در روایت‌های آنان، فرزند نه صرفاً یک موجود زیستی یا پروژه اجتماعی بلکه امانتی الهی، موجودی دارای اختیار و بخشی از مسیر رشد معنوی مادر تلقی می‌شود. در این چهارچوب، سه نوع نگرش بنیادی شکل گرفت که زیرمجموعه مقوله «نگرش هستی‌محور» محسوب می‌شوند:

۱- نگرش علت‌جویانه و مقصدجویانه (مبدأمدار و معادمحور): این نگرش ریشه

در درک وجودی مادر از ماهیت تربیت دارد؛ به طوری که فرایند والدگری نه صرفاً مجموعه‌ای از وظایف بلکه مسیری مقدس برای تعالی فردی و معنوی تلقی می‌شود. مادران در این نگرش، فرزند را حامل پیامی از «مبدأ» هستی و فرصتی برای رشد روحانی خود می‌دانند. نگاه آنان به فرزند، درونی و معنابخش است: فرزند «امانت» الهی است، نه دارایی شخصی. مشارکت‌کننده‌ای تجربه‌خود را این‌گونه روایت کرد: «خداوند گفته این بچه امانت من دست شما، با خودم می‌گم این امانت خداست باید من درست رفتار کنم باهاش» (مشارکت‌کننده ۳). مادر دیگری نیز در همین زمینه اظهار داشت: «بعضی وقتا که با پسر من به مشکل می‌خوریم، فکر می‌کنم این یه رشده، یه امتحانه برای من، به این فکر می‌کنم که این قضیه چه درسی قراره به من بده» (مشارکت‌کننده ۵). این نوع نگرش، به مادر امکان می‌دهد که در مواجهه با چالش‌ها، به جای واکنش هیجانی، به «معنای نهفته در رنج» بیندیشد و از رخدادهای تربیت و ارتقای دوطرفه بهره‌برداری کند.

۲- نگرش مرورگر: در این نگرش، مادر دارای ذهنی باز و مایل به بازنگری پیوسته

در تجارب خود است. برخلاف والدگری واکنشی یا قضاوت‌گر، مادر مرورگر پیوسته به دنبال درک سهم خود در تعاملات با فرزند است. یکی از مشارکت‌کنندگان در این رابطه چنین اظهار داشت: «من خیلی وقته به این رسیدم که نمی‌تونم به زور کاری کنم که منیره مطابق میل من بشه رفتارش؛ من حواسم به کارای خودمه که دارم چی کار می‌کنم و نگاه می‌کنم قبلاً چه اشتباه‌هایی کردم که دیگه تکرار نکنم» (مشارکت‌کننده ۲). این نگرش نشان از بلوغ تربیتی دارد؛ زیرا مادر، مرز بین اختیار و مسئولیت را بازمی‌شناسد و با تمرکز بر عناصر تحت کنترل، به تنظیم بهتر رابطه با فرزند دست می‌زند.

۳- نگرش آزادی هستی‌محور: در این نگرش، مادران فرزند را نه تنها موجودی

قابل هدایت بلکه کنش‌گری آزاد و صاحب‌اختیار در هستی می‌دانند. این نگاه، رابطه مادر - فرزند را از چهارچوب سلسله‌مراتبی خارج کرده و به تعامل

دوسویه‌ای مبتنی بر آزادی، احترام و مسئولیت متقابل تبدیل می‌سازد. یکی از مشارکت‌کنندگان این تجربه را چنین بازگو کرد: «دختر من اختیار داره، فردا که می‌خواد بره وارد جامعه بشه، دیگه با اختیاری خودشه، انتخاب خودشه؛ بهش هم گفتم هرکس هر رفتاری کنه، پیامدش رو می‌بینه» (مشارکت‌کننده ۷). در این نوع نگرش، مادر نه تنها فرزند را کنش‌گر می‌بیند بلکه خود را نیز در مسیر رشد و شکوفایی می‌داند. والدگری در این معنا فرصتی است برای توسعه فردی، نه صرفاً ایفای نقشی اجتماعی.

عامل علی): نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر: یافته‌ها نشان داد که یکی از عوامل کلیدی مؤثر بر تحقق نقش والدینی احسن، «نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار» از سوی مادر است. این عامل به‌عنوان پیشران کنش والدگری، نقطه اتصال میان نگرش (عامل زمینه‌ساز) و راهبردهای اجرایی مادران محسوب می‌شود. بدون حضور این مؤلفه، سایر تلاش‌های تربیتی فاقد قوام و انسجام بوده و اثربخشی راهبردها کاهش می‌یابد. نام‌گذاری این عامل از آن جهت صورت گرفته است که روایت‌های مادران، نشان‌دهنده حضور فعالانه، آگاهانه، متعهدانه و مبتکرانه آنان در ایفای نقش والدینی بود؛ نقشی که نه صرفاً اجراشده بلکه آفریده شده است. این عامل از دو شناسه محوری تشکیل شده است:

۱- احساس مسئولیت نسبت به نقش: در این مقوله، مادران نشان می‌دهند که خود را نسبت به نقش مادری متعهد می‌دانند؛ مسئولیتی که صرفاً به مراقبت فیزیکی محدود نیست بلکه شامل پاسخ‌گویی به نیازهای روانی، رشد عاطفی و الگوسازی درونی نیز می‌شود. مشارکت‌کننده‌ای در این رابطه اظهار داشت: «من به‌عنوان مادر، هم پیش وجدان خودم هم پیش خدای خودم مسئولم که چطوری رفتار می‌کنم. وقتی بچه دارم یعنی مسئولیت دارم؛ سعی می‌کنم به خواسته‌هاش از همه لحاظ دقت کنم» (مشارکت‌کننده ۱). مادر دیگری نیز تأکید کرد: «گاهی اوقات من مادر ممکنه شرایط روحیم مساعد نباشه و اصلاً حوصله نداشته باشم، ولی سعی می‌کنم حس خودم رو همیشه بسنجم؛ همراه با خوب مادری کردنم که یه جور ی اینا با هم همراه بشن» (مشارکت‌کننده ۸). در این مقوله، مفهوم مسئولیت‌پذیری مادران نه تنها ناظر بر وظایف بیرونی بلکه ناظر بر خودشناسی، خودتنظیمی و پذیرش عمیق جایگاه مادری به‌مثابه یک مسئولیت هستی‌شناسانه است.

۲- تمرکز بر عاملیت خود در ایفای نقش: این مقوله نشان می‌دهد که مادران

به‌جای تمرکز صرف بر هدایت فرزند، بر ظرفیت کنشی خود متمرکز شده‌اند. آنان به نقش خود نه‌تنها به‌مثابه یک مراقب بلکه یک کنش‌گر معنادار نگاه می‌کنند که با دقت، خودتنظیمی، یادگیری مستمر و تأمل در رفتار، به رشد متقابل با فرزند دست می‌زند. مشارکت‌کننده‌ای در این خصوص گفت: «من خودم سعی می‌کنم یه مادر خوب باشم و روی ظهور و بروز رفتاری خودم کنترل داشته باشم، چون دختر و پسرمو که نمی‌تونم کنترل کنم؛ من روی رفتار خودم سعی می‌کنم دقت لازمو داشته باشم» (مشارکت‌کننده ۴). مادر دیگری نیز چنین بیان کرد: «اگه یه حرفی به بچه‌م بگم، اونو سعی می‌کنم خودم حتماً عمل کنم؛ اگه بگم دروغ بده، بعد خودم دروغ بگم خب بچه می‌بینه من حرف و عملم یکی نیست» (مشارکت‌کننده ۶). در این کد، مفهوم عاملیت مادر به‌معنای کنش‌ورزی از موضع اختیار، خودآگاهی و پیش‌برندگی است؛ نه واکنش‌گر بودن یا تسلیم در برابر شرایط محیطی یا رفتاری کودک.

راهبرد): فراهم آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند: در الگوی استخراج‌شده از داده‌ها، یکی از راهبردهای بنیادین که به‌عنوان نمود عملی نگرش و عاملیت مادران سهم‌گذار شناسایی شد، فراهم کردن محیط امن ارتباطی با فرزند بود. این راهبرد، نه صرفاً به معنی اجتناب از تعارض یا گفت‌وگوهای ساده روزمره بلکه به معنای خلق یک «بستر روانی امن» است که کودک بتواند در آن احساس امنیت هیجانی، پذیرش بدون شرط، اعتماد و احترام را تجربه کند. این فضا، از سوی مادر نه به‌صورت اتفاقی بلکه با انتخاب‌های دقیق، مستمر و معنادار در رفتار، گفتار و واکنش‌های ارتباطی شکل می‌گیرد. مادرانی که این راهبرد را به‌کار می‌گیرند، محیطی می‌سازند که در آن کودک جرئت بیان خود را دارد، امکان رشد درونی می‌یابد و از موضع ترس یا اجبار، به سمت ارتباط با والد کشیده نمی‌شود. سه شناسه‌محوری این راهبرد عبارت‌اند از:

۱- پیوندزایی ثبات‌مندانة: مادران سهم‌گذار برای ایجاد حس امنیت روانی در کودک، ابتدا رابطه‌ای باثبات، قابل پیش‌بینی و پذیرنده خلق می‌کنند. این ثبات در رفتار، هیجانات، واکنش‌ها و انتظارات مادر، زمینه‌ساز درک متقابل و کاهش اضطراب در کودک می‌شود. مشارکت‌کننده‌ای در این رابطه اظهار داشت: «توی نحوه ارتباطم یه مدل خاصی دارم که بچه‌هام می‌دونن؛ مثلاً وقتی ناراحت می‌شم روی یه صندلی خاص می‌شینم... سعی می‌کنم تو رفتارم ثبات داشته باشم که تشخیص بدن حس منو» (مشارکت‌کننده ۲). ایجاد الگویی رفتاری که کودک

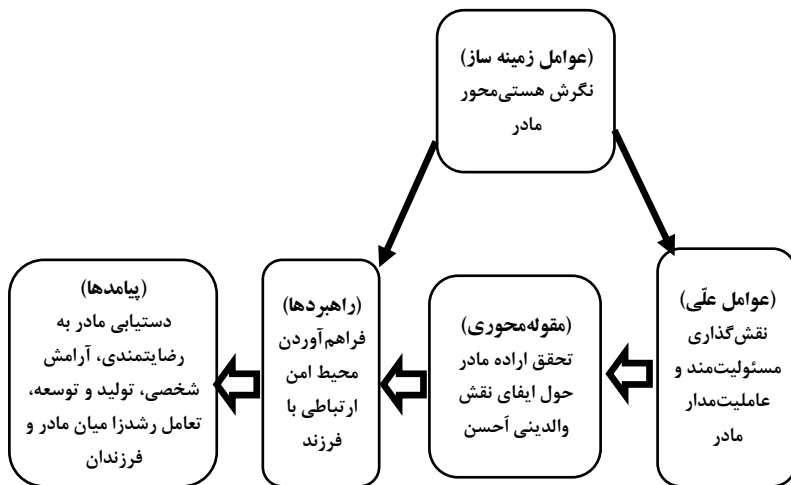
بتواند از آن نشانه‌های هیجانی دریافت کند، هم باعث شکل‌گیری اعتماد کودک به مادر می‌شود و هم مهارت‌های تنظیم هیجان را به‌صورت غیرمستقیم به او آموزش می‌دهد. همچنین، در دسترس بودن هیجانی مادر و گوش دادن فعال و همدلانه، تجربه دیده‌شدن و ارزشمندی را در کودک نهادینه می‌کند.

۲- احترام‌مداری: در این مقوله، مادران نشان دادند که رابطه والد - فرزند را مبتنی بر حرمت می‌سازند. آن‌ها درک کرده‌اند که رشد فرزند مستلزم استقلال، اظهارنظر و انتخاب‌های شخصی است و به‌جای شکستن این ساختار، تلاش می‌کنند آن را راهبری کنند. یکی از مادران اظهار داشت: «از ۱۲ سالگی احساس کردم علی بزرگ‌تر شده... الان خیلی به نظراتش احترام می‌ذارم، به‌ویژه توی جمع؛ باهاش مشورت می‌کنم... حتی اگه مخالف نظرش باشم، اون لحظه سکوت می‌کنم که حرمتش نشکنه» (مشارکت‌کننده ۶). احترام‌مداری در سبک ارتباطی این مادران، به‌جای اعمال قدرت، بر مبنای مشارکت، توجه و حفظ کرامت در رابطه استوار است. این ویژگی، نه تنها استقلال را سرکوب نمی‌کند بلکه به او کمک می‌کند احساس مسئولیت نسبت به رفتار و پیامدها داشته باشد.

۳- زبان‌زایی امنیت‌مدار: شاید مهم‌ترین مؤلفه این راهبرد، زبان‌زایی باشد؛ یعنی استفاده آگاهانه و هدفمند از گفت‌وگو برای انتقال پیام‌های عاطفی، تربیتی و ارزشی. زبان مادران سهم‌گذار، ابزاری برای سرکوب، تهدید یا کنترل نیست بلکه ابزاری برای اتصال، آموزش و هدایت غیرمستقیم است. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت: «بعضی وقتاً نظرمو تو قالب خاطره یا تجربه یکی از اطرافیان بهش می‌گم، غیرمستقیم... با این توضیحا مثلاً بهش می‌فهمونم که انتظارم از رفتارش چی هست» (مشارکت‌کننده ۹). مادر دیگری اظهار داشت: «وقتی ناراحت می‌شه، باهاش همدلی می‌کنم... گفتم می‌دونم دوست داشتی بری، خیلی حساب کردی روش، ناراحتی... منم تجربه‌شو داشتم. نمی‌خوام سخت‌گیری کنم، ولی بعضی وقتها لازمه» (مشارکت‌کننده ۵). در این شیوه، مادر به‌جای موعظه یا کنترل صریح، از زبان ملایم، داستان‌پردازی، تمجید غیرشرطی و شیوه‌های غیرمستقیم استفاده می‌کند. این زبان، نه‌تنها تعارض را حل می‌کند بلکه موجب شکل‌گیری دلبستگی ایمن، اعتماد به والد و الگوی درونی رشد اخلاقی در کودک می‌شود.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که سبک والدگری سهم‌گذارانه، الگویی چندلایه و درهم‌تنیده از نگرش هستی‌محور، عاملیت آگاهانه و کنش تربیتی معنادار است. مادران سهم‌گذار، فراتر از چهارچوب‌های رفتاری رایج، والدگری را به‌مثابه پاسخی

وجودی به حضور فرزند در هستی می‌نگرند. این پاسخ، ابتدا در لایه نگرشی شکل می‌گیرد، سپس در مقام نقش‌پذیری عاملیت‌مدار فعال می‌شود و در نهایت در سطح ارتباطی، به راهبردهایی برای خلق رابطه‌ای ایمن، حرمت‌مند و سازنده منتهی می‌شود. چنین الگویی می‌تواند الگویی بومی، معنادار و اجرایی برای عملیاتی‌سازی بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده باشد؛ الگویی که توجه را از «رفتارهای ابزاری والد» به «چگونگی بودن مادر در فرایند تربیت» معطوف می‌سازد. پس از کدگذاری محوری، ارتباط میان مقوله‌ها با یکدیگر در قالب الگوی الگوهای مبتنی بر نظریه زمینه‌ای شناسایی شد. در ادامه فرایند کدگذاری مقوله محوری با عنوان تحقق اراده مادر حول ایفای نقش والدینی احسن نیز انتخاب گردید که ایجاد یکپارچگی در الگو را تسهیل کرده و در شکل ۱، الگو به شکل منسجم ارائه شده است.

شکل (۱): الگوی پارادایمی فرایند والدگری مادران با سبک زندگی سهم گذارانه در راستای اجرای بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، در راستای اجرایی‌سازی بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده، شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی در مادران در بستر نظریه سهم‌گذاری شناسایی شده و با استفاده از روش کیفی و بر اساس نظریه داده‌بنیاد، به صورت الگو ارائه گردید. الگوی استخراج شده از تجارب مادران مشارکت‌کننده، آشکار کرد که یکی از شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی که تحت عنوان عامل زمینه‌ساز

شناسایی شد، نگرش هستی‌محور در مادران سهم‌گذار بود. این یافته به‌نوعی با نتایج پژوهشگری و همکاران^۱ (۲۰۲۲)؛ ریش، آندرسون و کروگر^۲ (۲۰۰۶)؛ دگت و همکاران^۳ (۲۰۰۰)؛ همسو است که بر اهمیت ابعاد نگرشی و شناختی والدین در ایفای نقش مؤثر و ارتباط بهینه با فرزندان خود تأکید می‌کند. همچنین رابین و فوستر^۴ (۲۰۰۲) در پژوهش خود همسو با یافته‌های پژوهش حاضر، بر اهمیت نقش عوامل شناختی و نگرشی والدین در کیفیت رابطه با فرزندان تأکید کردند؛ به‌گونه‌ای که داشتن خطاهای شناختی، تفسیرهای منفی از رویدادهای ارتباطی یا ماهیت غیرمنعطف سیستم باورهای والد می‌تواند سبب ایجاد تعارض در ارتباط با فرزندان گردد. به‌علاوه، از آنجاکه والدین نقش بسیار مهمی را در ایجاد تعادل هماهنگ در روابط میان اعضای خانواده دارند (Sitepu, 2018)؛ در صورتی که دارای ساختار نگرشی و شناختی سالمی باشند، قادر خواهند بود در جهت کاهش تعارض در رابطه با فرزندان نیز گام بردارند (Robin & Foster, 2002).

در تبیین یافته‌های حاصل از مصاحبه با مادران سهم‌گذار می‌توان گفت که ایفای نقش والدینی زمانی به‌نحو احسن شکل می‌گیرد که مادر در زمینه والدگری خود در بُعد شناختی، دارای نگرش سهم‌گذارانه باشد؛ بدین معنا که خود را به‌عنوان عامل مختار هر لحظه در حال انتخاب ببیند و با در نظر داشتن پرنانتر مبدأ - معادی، نسبت به ایفای نقش والدینی خود عمل می‌کند. همچنین فرزند خود را نیز عامل مختار ببیند به‌گونه‌ای که در ارتباط با او بجای کنترل کنش‌ها و در اختیار گرفتن اختیار وی، برای هردو دامنه فرصت ایجاد نماید. در این نوع نگرش منعطف و واقع‌گرا، والد آگاه است که در یک هستی قاعده‌مند در ارتباط با فرزند خود قرار گرفته از این‌رو، به معنای در پس تجربه‌ها و رنج‌ها توجه کرده و با توجه به اتصالی که با تمام اجزای هستی به‌ویژه فرزند خود دارد، دامنه تأثیر کنش‌های خود را در نظر می‌گیرد. همچنین، مادر سهم‌گذار با در نظر گرفتن هستی به‌مثابه شبکه‌ای هدفمند و پویا و احسن و نیز معنابخشی به خیر و شر در چهارچوب آن نظام احسن، اتصال هستی‌گرایانه میان جلوه خود و فرزند را ادراک کرده و به اصلاح‌پذیری و توسعه و بسط خود در متن هستی باور دارد و در نهایت معنازایی در نقش مادری وی به‌گونه‌ای است که خود و فرزند را جلوه‌ای از علم و اراده خداوند تلقی می‌کند و با

1. Grey, E. B.; Atkinson, L.; Chater, A.; Gahagan, A.; Tran, A. & Gillison, F. B.
2. Riesch, S. K.; Anderson, L. S. & Krueger, H. A.
3. Daggett, J.; O'Brien, M.; Zanolli, K. & Peyton, V.
4. Robin, A. L. & Foster, S. L.

نگرشی علت‌جویانه و مقصدجویانه به مرورگری شرایط و موقعیت‌ها می‌پردازد. یکی دیگر از شاخص‌ها که بر نحوه ایفای نقش والدینی در این مادران، اثرگذار بوده و تحت عنوان عامل علی شناسایی شد، نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر بود. این یافته با نتایج پژوهش سارکار و باتاچاریا^۱ (۲۰۱۸)، بریجمن^۲ (۲۰۱۶) و آرو^۳ (۲۰۱۵) همسو است که بر اهمیت مسئولیت‌پذیری و عاملیت والدین در ایفای هرچه بهتر نقش خود و ارتباط با فرزندان تأکید می‌کند. در تبیین این یافته مبتنی بر نگاه سهم‌گذارانه می‌توان گفت، مادران سهم‌گذار با اراده آگاهانه در پذیرش نقش مادری وارد شده، درحالی‌که قصد فعالانه برای بسط خود و پیوندزایی با فرزند دارند و با ایجاد تمایز میان اراده خیر (یعنی اصلاح و توسعه خود) و اراده شر (به معنای مسئولیت‌گریزی و سلطه بر فرزندان)، پیامد انتخاب‌های خود را ادراک و مسئولیت آن انتخاب‌ها را در والدگری خود پذیرش می‌نمایند، از ایفای نقش نیت‌مند و مسئولانه‌ای مبتنی بر اراده خیر برخوردارند و درنهایت علاوه‌براینکه خود را پاسخگو می‌دانند، بر نحوه کنش‌ورزی خود و دامنه تأثیر آن کنش‌ها متمرکز هستند.

ازسوی دیگر، راهبردهای مورد استفاده مادران سهم‌گذار، یکی دیگر از شاخص‌های مؤثر بر ایفای نقش والدینی آنها بود که با عنوان فراهم‌آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند شناسایی شد. پژوهش‌های متعددی نیز همسو با یافته‌های این پژوهش بر اهمیت روابط منسجم میان اعضای خانواده شکل‌دهی بستر امن ارتباطی در رابطه میان والدین و فرزندان تأکید کرده و بیان داشته‌اند که رابطه هماهنگ و مثبت در ارتباط والدین و فرزندان دارای شاخصه‌های حمایت، قدردانی، توجه، مراقبت، همکاری، دلبستگی عاطفی، ارتباط متقابل (Venter & et al., 2012; Lam & et al., 2012)، برقراری روابط باز و روشن، اعتماد متقابل (Pottas, 2009)، روابط صمیمی، منسجم و گرم (Triantoro, 2015)، مشارکت در تصمیم‌گیری و در حل تعارض، احساس رضایت، شادمانی (Adendorff & et al., 2008)، آرامش، معاشرت با صلح و امنیت، احترام متقابل، عمل به وظایف، مسئولیت‌ها و تعهدات، وجود قوانین بهنجار، عمل مطابق با ارزش‌ها، عشق متقابل، عواطف و درک توأم با راهنمایی والدینی مناسب در جهت ارتقاء مهارت‌های فرزندان (Sitepu, 2018) است که این عوامل ذیل راهبردهای مثبت‌مندی، احترام‌مداری و زبان‌زایی از تجارب ایفای نقش مادران

1. Sarkar, M. & Bhattacharyya, K.

2. Bridgeman, J.

3. Arrow, K. J.

سهام گذار در پژوهش دریافت شده بود.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، مادران سهام‌گذار با برخورداری از سبک گفتگوی مبتنی بر درک فضای ذهنی خود و فرزند، بدون سلطه یا کنترل‌گری و نیز با پرورش اراده و اختیار فرزند برای داشتن بهترین انتخاب‌ها و آگاهی‌افزایی به او نسبت به پیامدهای کنش‌هایش، ارتباطی ایمن، رشد‌دهنده، یاددهنده و یادگیرنده را با فرزندان خود توسعه داده و بستری برای ادراک متقابل شکل می‌دهند. همچنین با شناخت و دریافت لحظات سهم‌گیری، سهم خود را ایفای آن با فرزند در هر موقعیتی بازتعریف کرده و پیوند خود را با او بسط می‌دهند به گونه‌ای که این ارتباط به جای تمرکز صرف بر انتقال اقتدار یا مراقبت، بر رشد درونی و تمرین بهره‌مندی آحسن از اختیار متمرکز باشد.

درنهایت در تبیین مقوله محوری کشف شده می‌توان گفت تمامی شاخص‌های شناسایی شده حول محور تحقق اراده مادر برای ایفای نقش والدینی آحسن او قرار می‌گیرند؛ بدین معنا که نقش مادری برای مادران سهام‌گذار، صرفاً یک نقش اجتماعی نیست بلکه بسط هویت و وجود خویش است. آنها با اراده خود، مسئولانه در هر موقعیتی از این ایفای نقش، هویت خود را از این طریق توسعه می‌بخشند و بر اساس پیوندزایی آگاهانه با فرزند خویش، بسوی توسعه شخصی خود در ابعاد مختلف گام برمی‌دارند و به آرامش و رضایت دسترسی پیدا می‌کنند.

بنابراین بر اساس یافته‌های پژوهش، نگرش هستی‌محور مادر در واقع عامل زمینه‌سازی برای نقش‌گذاری مسئولیت‌مند و عاملیت‌مدار مادر در ایفای نقش والدینی خود و همچنین عامل زمینه‌ساز برای فراهم‌آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند به‌شمار می‌آید و مقدم بر سایر عوامل است به این معنا که مادر با داشتن نگرش هستی‌محور می‌تواند در ایفای نقش والدینی بر عاملیت خود متمرکز بوده و همسو با قواعد هستی، مسئولیت‌مند عمل کند. بدین ترتیب، این نوع از ادراک مسئولیت با شاخص‌های ویژه خود و تکیه بر عاملیت شخصی در کنش‌ورزی، به‌عنوان پیش‌شرطی برای به‌کارگیری راهبردها توسط مادران بوده به‌گونه‌ای که اثربخشی فراهم‌آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند، به کارآمدی نحوه ادراک عملکرد مبتنی بر عاملیت و مسئولیت مادران وابسته است و از آن‌رو به‌عنوان عامل علی در الگو از آن یاد می‌شود. فراهم‌آوردن محیط امن ارتباطی با فرزند نیز به‌عنوان راهبرد اصلی مادران پژوهش، موجب دستیابی مادر به رضایتمندی، آرامش شخصی، تولید و توسعه و همچنین تعامل رشدزا با فرزندان خود شده و درنهایت با برقراری

ارتباط تکوین‌بخش میان آنها، آرامش در تعامل والد - فرزند و انسجام در روابط خانوادگی افزایش می‌یابد.

در این میان، آنچه این پژوهش را از سطح صرفاً نظری و تجربی فراتر می‌برد، هم‌راستایی کامل یافته‌ها با مفاد بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده است. در این بند، بر نقش حیاتی مادر در عرصه‌های تربیتی، معنوی، کرامت‌همسری، خانه‌داری و نیز مسئولیت‌پذیری اعضای خانواده تأکید شده است. یافته‌های پژوهش حاضر، به‌طور خاص، ظرفیت‌ها و مسیرهای اجرایی تحقق این بند را به‌صورت میدانی و با تکیه بر تجربه زیسته مادران ایرانی آشکار می‌سازد. به‌بیان‌دیگر، شاخص‌هایی که در این مطالعه به‌دست آمده‌اند، می‌توانند مبنای طراحی مداخلات آموزشی، مشاوره‌ای و فرهنگی برای توانمندسازی مادران در ایفای نقش تربیتی و معنوی خود و نیز شکل‌دهی به تعاملات رشدزا در خانواده قرار گیرند. الگوی پیشنهادی این پژوهش، هرچند بر اساس داده‌های کیفی و روایت‌های مادران طراحی شده؛ اما برای عملیاتی‌شدن، باید در بسترهای نهادی مشخص مانند نظام آموزشی (در قالب دوره‌های تربیت‌والد، رسانه‌ها (در ترویج نگرش مسئولانه والدگری)، سیاست‌گذاری فرهنگی (برنامه‌های حمایت از خانواده) و نهادهای مذهبی و اجتماعی (در تربیت ارزش‌محور) پشتیبانی شود؛ بنابراین، پژوهش حاضر ضمن حفظ تمرکز بر سطح فردی و بین‌فردی، به‌طور ضمنی بر ضرورت توجه سیاست‌گذاران به زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی برای تقویت سبک زندگی سهم‌گذارانه تأکید دارد.

از این منظر، پژوهش حاضر گامی مؤثر در ترجمه‌پذیر ساختن بند ۱۲ به سطح کنش‌گری مادری در زیست‌جهان واقعی محسوب می‌شود؛ چراکه این بند بدون پشتوانه علمی و مدلی عینی، در معرض تقلیل به شعار یا دستورالعمل غیرقابل‌اجرا باقی می‌ماند. درمقابل، الگویی که در این پژوهش تدوین شده، می‌تواند به‌عنوان یک ابزار کاربردی در خدمت نهادهای سیاست‌گذار، مراکز مشاوره، آموزش‌وپرورش و رسانه‌های تربیتی قرار گیرد تا مفاد این بند راهبردی را در قالب آموزش‌های مهارت‌محور، کارگاه‌های والدگری، بسته‌های محتوایی یا مشاوره‌های خانواده، اجرایی و مؤثر سازند. به‌علاوه، تأکید پژوهش حاضر بر بومی‌سازی مفاهیم والدگری و اتصال نظریه سهم‌گذاری با بند ۱۲ سیاست‌های کلی خانواده، نقطه تلاقی بین علم، فرهنگ و سیاست‌گذاری در حوزه خانواده است؛ نقطه‌ای که می‌تواند مسیر تحول در نگرش و عملکرد مادران ایرانی را هموار کرده و بنیان خانواده را از درون مستحکم‌تر نماید. درنهایت، لازم به ذکر است که این پژوهش، از نوع کیفی با تعداد نمونه‌های محدود بوده و با محدودیت در تعمیم نتایج روبه‌روست و ازسوی دیگر، این پژوهش صرفاً در

بین مادران ساکن شهر تهران انجام گرفته درحالی که در شهرهای متفاوت و در میان پدران احتمالاً از حیث فرهنگی مسائل منحصربه‌فردی را ایجاد نماید که توجه به مجموع این محدودیت‌ها پیشنهادهاتی را به همراه می‌آورد.

پیشنهادهای

با توجه به نتایج حاصل از پژوهش و نیز اهمیت مدیریت روابط میان والدین و فرزندان و جایگاه تأثیرگذار و تعیین‌کننده والدین در ایفای نقش والدینی، در ادامه مجموعه‌ای از پیشنهادهای پژوهشی و کاربردی ارائه می‌گردند:

از حیث کاربردی، پیشنهاد می‌گردد که در حوزه مهارت‌های والدگری سهم‌گذارانه با هدف توانمندسازی مادران و ارتقای کیفیت تربیت فرزندان، دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برگزار شود. همچنین برای معرفی الگوهای موفق والدگری مادران سهم‌گذار و ترویج سبک زندگی خانواده‌محور از رسانه‌های جمعی استفاده شده و از این طریق فرهنگ‌سازی شود. به‌منظور تقویت ارتباط میان والدگری مادران و فرایند آموزش رسمی فرزندان، برنامه‌های مشارکتی میان مدارس و خانواده‌ها طراحی و اجرا شود. مراکزی نیز با هدف مشاوره و آموزش تخصصی ویژه بهبود روابط مادران و فرزندان و در حوزه والدگری تأسیس شود. به‌علاوه، برای مادرانی که ضمن ایفای نقش اجتماعی، در عرصه والدگری نیز عملکرد موفقی دارند سیاست‌های تشویقی در نظر گرفته شود. درنهایت، با ایجاد انجمن‌ها و گروه‌های مادرانه برای تبادل تجربه و ارتقای مهارت‌های والدگری در بستر حقیقی و مجازی، شبکه‌سازی و هم‌افزایی میان مادران موفق سهم‌گذار با سایر مادران در والدگری انجام گیرد.

از نظر پژوهشی پیشنهاد می‌گردد که به‌منظور غنی‌سازی این الگوی بومی، مطالعات تطبیقی صورت پذیرد و مؤلفه‌های والدگری سهم‌گذارانه در جوامع و فرهنگ‌های مختلف بررسی و مقایسه شوند. همچنین برای بررسی آثار والدگری سهم‌گذارانه بر ابعاد مختلف رشد شخصیتی و اجتماعی فرزندان پژوهش‌های طولی توسط پژوهشگران این حوزه انجام گیرد. به‌منظور تکمیل ابعاد موضوع مورد مطالعه و برخورداری از تنوع دیدگاه‌ها، پژوهش‌های مشابه از منظر پدران و فرزندان نیز انجام شود. به‌علاوه، برنامه‌های آموزشی مبتنی بر والدگری سهم‌گذارانه طراحی و اجرا شده و اثربخشی آن‌ها در محیط‌های واقعی مورد سنجش واقع شود. درباره چالش‌ها و موانع اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی که مانع تحقق والدگری سهم‌گذارانه در خانواده‌های ایرانی می‌شود مطالعاتی صورت گیرد. درنهایت در زمینه چگونگی استفاده از یافته‌های علمی والدگری در تدوین و اصلاح سیاست‌های خانواده پژوهش‌هایی انجام گیرد.

فهرست منابع

- اسدی، مسعود؛ منصوریان، یزدان و نظری، علی‌محمد (۱۳۹۴). والدگری موفق نوجوانان: تبیین شاخص‌های والدگری موفق دوره نوجوانی در نمونه‌هایی از خانواده‌های ایرانی: یک مطالعه کیفی. *آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران*، ۳(۳)، ۲۱۹-۲۳۱.
- اسمعیلی، معصومه (۱۳۹۳). ارائه الگوی خانواده درمانی سهم‌گذاری در حل تعارضات خانواده. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۵(۲۰)، ۲۷-۵۷.
- اسمعیلی، معصومه؛ دهدست، کوثر؛ قبادی، شهاب و عسگری، محمد (۱۴۰۰). مطالعه کیفی الگوی سهم‌گذاری در مشاوره با رویکرد اسلامی و نقش آن در پایداری تغییرات نوع اول، دوم و سوم مراجعان، *نشریه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی*، ۵(۱۷)، ۷-۳۲.
- اسمعیلی، معصومه؛ شاداب‌مهر، فهیمه و دهدست، کوثر (۱۴۰۲). تدوین و بررسی برخی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه سبک زندگی سهم‌گذارانه. *فصلنامه پژوهش‌های مشاوره*، ۲۲(۸۶)، ۵۶-۸۷.
- اله‌وردی، فاطمه و اسمعیلی، معصومه (۱۴۰۱). بررسی اثربخشی مشاوره گروهی با رویکرد سهم‌گذاری مبتنی بر هستی‌شناسی اسلامی در ارتقاء مسئولیت‌پذیری و سازگاری دختران جوان. *مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی*، ۷(۲)، ۱۳۳-۱۵۸.
- انصاری اردلی، لیلیا؛ مکوندی، بهنام؛ عسگری، پرویز و حیدری، علیرضا (۱۴۰۰). پیش‌بینی عملکرد خانواده بر اساس استرس والدگری و سبک زندگی در مادران کودکان استثنایی. *اولین همایش ملی روان‌درمانی*، اردبیل.
- حاجی هاشم، فاطمه؛ اسمعیلی، معصومه؛ زکیانی، غلامرضا و عسگری، محمد (۱۳۹۹). *طراحی الگوی مشاوره‌ای «اخلاق ارتباطی» مبتنی بر اندیشه و عمل امام موسی صدر با تمرکز بر رویکرد سهم‌گذاری و تعیین اثربخشی آن بر هویت جمعی دوره نوجوانی*. (رساله دکتری). دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.
- حسینی، محمدحسن؛ رحیمی، عبدالله و سیفی، سید علیرضا (۱۴۰۳). الگوی سه بعدی فرزندپروری اسلامی با تأکید بر پرورش فرزند صالح، *فصلنامه روان‌شناسی و دین*، ۱۶(۴)، ۷۷-۹۴.
- دهدست، کوثر؛ امید بخش، مژگان و قهرمانی مطلق، فاطمه (۱۴۰۳). اثربخشی برنامه سازگاری با خانواده همسر مبتنی بر نظریه قرانی سهم‌گذاری در ارتقای

رضایت زناشویی: مطالعه تک‌آزمودنی، نشریه دستاوردهای روان‌شناسی بالینی، (۱)۹، ۷۲-۵۷.

دوستانی، شهرزاد و قمرانی، امیر (۱۴۰۰). کشف مؤلفه‌های اجتماعی کردن هیجان‌ات و ارائه الگوی والدگری بر مبنای آن: یک مطالعه کیفی، دومین کنفرانس بین‌المللی توسعه پایدار و سلامت روانی اجتماعی، اصفهان.

شاداب‌مهر، فهیمه؛ اسمعیلی، معصومه؛ نعیمی، ابراهیم و رضاپور میر صالح، یاسر (۱۴۰۲). تدوین و اعتباریابی الگوی مشاوره‌ای خودهماهنگ‌سازی مبتنی بر رویکرد سهم‌گذاری و تعیین اثربخشی آن در کاهش تعارضات والد-نوجوان (رساله دکتری). دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.

شیخ‌الاسلامی کندلوسی، افشین، اسمعیلی، معصومه و فرحبخش، کیومرث (۱۳۹۹). تدوین و اعتباریابی الگوی فرزندپروری سهم‌گذار با محوریت احساس گناه انتقالی و بررسی اثربخشی آن بر تغییر سناریوهای فرزندپروری زوجین دارای کودک نوپا. (رساله دکتری). دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.

عسلی طالکوتی، سکینه؛ اسمعیلی، معصومه؛ برجعلی، احمد و عسگری، محمد (۱۴۰۱). طراحی و اعتباریابی الگوی تعاملات والد - فرزند مبتنی بر آموزه‌های قرآنی با تمرکز بر رویکرد سهم‌گذاری، نشریه علوم تربیتی از دیدگاه اسلام، (۱)۱۰، ۶۳-۸۹.

عطار، سمیرا، زارعی محمودآبادی، حسن و سدرپوشان، نجمه (۱۴۰۳). شناسایی مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده فرزندپروری ذهن آگاهانه: مطالعه کیفی. پژوهش در سلامت روانشناختی، (۱)۲۰، ۸۷-۱۰۲.

فداکار داورانی، فهیمه؛ سیفی، مریم و کاظمیان، سمیه (۱۳۹۸). اثربخشی درمان مرور زندگی با منظر سهم‌گذاری بر بهبود عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زنان باردار در بحران زلزله کرمانشاه، روان‌شناسی تحلیلی شناختی، (۱)۱۰، (۳۹)۵۰-۳۹.

قهرمانی، فاطمه؛ اسمعیلی، معصومه و دهدست، کوثر (۱۴۰۲). نقش والدین در عملکرد تحصیلی - اجتماعی نوجوانان با محوریت سهم‌گذاری. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی).

مرادی، میترا؛ اسمعیلی، معصومه و کرمی‌قهی، محمدتقی (۱۴۰۱). الگوی گفتمان امید با محوریت سهم‌گذاری. مجله علوم روانشناختی، (۱)۲۱، ۴۲۷-۴۶۰.

مهدوی، محمد؛ احمدپور، زینب و نگهبان قراملکی، فاطمه (۱۴۰۲). تبیین سبک

فرزندپروری در نگرش اسلامی (مورد مطالعه: نوجوانان و جوانان شهر تبریز).
 نشریه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، ۲۷(۹۵)، ۱۴۳-۱۵۸.
 نریمانی، محمد؛ رشیدی، جمال و زردی، بهمن (۱۳۹۸). نقش خودپنداره کودکان،
 حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی
 دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۸(۳)، ۱۱۲-۱۳۳.
 نیکدل، زهرا؛ منیدری، مرضیه و صادقی، فاطمه (۱۳۹۹). اثربخشی والدگری ذهن
 آگاهانه بر سبک زندگی و استرس والدینی در مادران دارای کودکان دبستانی
 بیش فعال در شهر اصفهان، *دومین کنگره بین‌المللی تحقیقات بین‌رشته‌ای در
 علوم انسانی اسلامی، فقه، حقوق و روان‌شناسی*، تهران.

- Adendorff, C.; Venter, E. & Boshoff, C. (2008). The impact of family harmony on governance practices in South African Greek family businesses. *Management Dynamics: Journal of the Southern African Institute for Management Scientists*, 17(3), 28-44.
- Arrow, K. J. (2015). The responsibility of parents to children. In *Science, Ethics, and Politics* (pp. 126-133). Routledge.
- Bornstein, M. H. (2013). Parenting and child mental health: a cross-cultural perspective. *World Psychiatry*, 12(3), 258-265. <https://doi.org/10.1002/wps.20071>
- Bridgeman, J. (2016). Parental responsibility, responsible parenting and legal regulation. In *Responsibility, law and the family* (pp. 233-249). Routledge.
- Coo, S.; García, M. I.; Mira, A. & Valdés, V. (2020). The role of perinatal anxiety and depression in breastfeeding practices. *Breastfeeding Medicine*, 15(8), 495-500. <https://doi.org/10.1089/bfm.2020.0091>
- Daggett, J. O'Brien, M.; Zanolli, K. & Peyton, V. (2000). Parents' attitudes about children: associations with parental life histories and child-rearing quality. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 187.
- Gaspar, T.; Gomez-Baya, D.; Trindade, J. S.; Botelho Guedes, F.; Cerqueira, A. & de Matos, M. G. (2022). Relationship between family functioning, parents' psychosocial factors, and children's well-being. *Journal of Family Issues*, 43(9), 2380-2397. <https://doi.org/10.1177/0192513X211030722>
- Grey, E. B.; Atkinson, L.; Chater, A.; Gahagan, A.; Tran, A. & Gillison, F. B. (2022). A systematic review of the evidence on the effect of parental communication about health and health behaviours on children's health and wellbeing. *Preventive Medicine*, (159), 107043.
- Halloran, E. C. (2020). Positive approaches to parenting and discipline: evidence-based, century old ideas still not used enough. In *Clinician's Toolkit for Children's Behavioral Health* (pp. 21-55). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-816024-4.00002-4>
- Heaney, K.; Bergevin, D. & Kelly, C. (2024). A collaborative approach to

- develop indigenous specific parenting education. *Family Court Review*, 62(3), 583-604. <https://doi.org/10.1111/fcre.12796>
- Hutchings, J. & Lane, E. (2005). Parenting and the development and prevention of child mental health problems. *Current opinion in psychiatry*, 18(4), 386-391. DOI: 10.1097/01.yco.0000172056.63401.e0
- Keller, H. (2018). Universality claim of attachment theory: Children's socioemotional development across cultures. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(45), 11414-11419. <https://doi.org/10.1073/pnas.1720325115>
- Keller, H.; Lamm, B.; Abels, M.; Yovsi, R.; Borke, J.; Jensen, H. ... & Chaudhary, N. (2006). Cultural models, socialization goals, and parenting ethnotheories: A multicultural analysis. *Journal of cross-cultural psychology*, 37(2), 155-172. <https://doi.org/10.1177/0022022105284494>
- Kurahashi, M.; Reichert, E. & Brafford, J. (2021, October). The role of parenting in childhood well-being and psychopathology: how to assess, support, and intervene in parenting from behavioral, mindful, and reflective perspectives. In *68th Annual Meeting. AACAP*.
- Lam, W. W. T.; Fielding, R.; McDowell, I.; Johnston, J.; Chan, S.; Leung, G. M. & Lam, T. H. (2012). Perspectives on family health, happiness and harmony (3H) among Hong Kong Chinese people: a qualitative study. *Health Education Research*, 27(5), 767-779.
- McKinney, C.; Morse, M. & Pastuszak, J. (2016). Effective and ineffective parenting: Associations with psychological adjustment in emerging adults. *Journal of Family Issues*, 37(9), 1203-1225. <https://doi.org/10.1177/0192513X1453748>
- Muir, N. M.; Bohr, Y.; Shepherd, M. J.; Healey, G. K. & Warne, D. K. (2019). Indigenous parenting. In *Handbook of parenting* (pp. 170-197). Routledge.
- Nowland, R.; Christian, D. L.; Aspinall, G.; Berzins, K.; Khalid, S.; Ahuja, S. ... & Michelson, D. (2025). Children's involvement in the development and evaluation of parent-focused mental health interventions: a scoping review protocol. *JBI Evidence Synthesis*, 23(2), 408-415. DOI: 10.11124/JBIES-23-00525
- Osei-Tutu, A.; Belgrave, F. Z. & Dzokoto, V. A. (2023). Conceptualizations of effective parenting: perspectives of religious counselors in Ghana. *Journal of Black Psychology*, 49(1), 3-31. <https://doi.org/10.1177/0095798422107751>
- Petro, M. R.; Rich, E. G.; Erasmus, C. & Roman, N. V. (2018). The effect of religion on parenting in order to guide parents in the way they parent: A systematic review. *Journal of Spirituality in Mental Health*, 20(2), 114-139. <https://doi.org/10.1080/19349637.2017.1341823>
- Pottas, S. (2009). *An exploratory study of family harmony in family businesses* (Doctoral dissertation, North-West University).
- Ribas, L. H. & Villar, R. S. (2025). "The impact of family stress and resilience on child development": the role of parental emotional health

- and parenting practices in offspring mental health. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy*, (47), e20240794. <https://doi.org/10.47626/2237-6089-2024-0794>
- Riesch, S. K.; Anderson, L. S. & Krueger, H. A. (2006). Parent-child communication processes: Preventing children's health-risk behavior. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 11(1), 41-56.
- Robin, A. L. & Foster, S. L. (2002). *Negotiating parent-adolescent conflict: A behavioral-family systems approach*. Guilford Press.
- Sarkar, M. & Bhattacharyya, K. (2018). IMPACT OF PARENT-CHILD RELATIONSHIP ON SELF-CONCEPT DEVELOPMENT OF THE SCHOOL-GOING ADOLESCENTS.
- Sitepu, E. (2018). Family harmony to student learning outcomes. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR_JHSS)*, 23(2), 71-75.
- Speyer, L. G.; Hall, H. A.; Hang, Y.; Hughes, C. & Murray, A. L. (2022). Within-family relations of mental health problems across childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(11), 1288-1296. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13572>
- Stewart, S. M. & Bond, M. H. (2002). A critical look at parenting research from the mainstream: Problems uncovered while adapting Western research to non-Western cultures. *British Journal of Developmental Psychology*, 20(3), 379-392. <https://doi.org/10.1348/026151002320620389>
- Tarigan, Y. F. (2024). Resolving the Contradictions in Parenting Roles within Karo Culture and the Church. *Didache: Journal of Christian Education*, 5(2), 190-204. DOI: <https://doi.org/10.46445/djce.v5i2.832>
- Trommsdorff, G. & Nauck, B. (2003). in Cross-Cultural Perspective. *Handbook of dynamics in parent-child relations*, 271.
- Triantoro, S. A. F. A. R. I. A. (2015). Are daily spiritual experiences, self-esteem, and family harmony predictors of cyberbullying among high school student. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 4(3), 23-33.
- Venter, E.; Van der Merwe, S. & Farrington, S. (2012). The impact of selected stakeholders on family business continuity and family harmony. *Southern African Business Review*, 16(2), 69-96.

References

- Adendorff, C., Venter, E., & Boshoff, C. (2008). The impact of family harmony on governance practices in South African Greek family businesses. *Management Dynamics: Journal of the Southern African Institute for Management Scientists*, 17(3), 28-44.
- Allahverdi, F., & Esmaily, M. (2022). Evaluation of the effectiveness of group counseling with a share approach contribution Pattern Islamic ontology in promoting responsibility and adjustment of young girls. *Journal of Applied Issues in Islamic Education*, 7(2), 133-158. (In Persian)

- Ansari ardali, L., Makvandi, B., Asgari, P., & Heydari, A. (2017). Predicting family functioning based on parenting stress and lifestyle in mothers of exceptional children, First National Conference of Iranian Psychotherapy, Ardabil. <https://civilica.com/doc/1347234>. (In Persian)
- Arrow, K. J. (2015). The responsibility of parents to children. In *Science, Ethics, and Politics* (pp. 126-133). Routledge.
- Asadi, M., Mansourian, Y., & Nazary, A. M. (2015). Exploring indicators of successful parenting of adolescents among Iranian families: a qualitative study. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*, 3(3), 219-31. (In Persian)
- Asali Talkoyi, S., Esmaeili, M., Borjali, A., & Asgari, M. (2022). Designing and Validating the Model of Parent-Child Interactions Based on Quranic Teachings with a Focus on the Sharing Approach. *Islamic Perspective on Educational Science*, 10(18), 63-89. (In Persian)
- Attar, S. Zareei Mahmoodabadi, H. Sederpoushan, N. (2024). Exploring the components of mindful parenting: a qualitative study. *Journal of Research in Psychological Health*, 18(1), 87-101. (In Persian)
- Bornstein, M. H. (2013). Parenting and child mental health: a cross-cultural perspective. *World Psychiatry*, 12(3), 258-265. <https://doi.org/10.1002/wps.20071>
- Bridgeman, J. (2016). Parental responsibility, responsible parenting and legal regulation. In *Responsibility, law and the family* (pp. 233-249). Routledge.
- Coo, S., García, M. I., Mira, A., & Valdés, V. (2020). The role of perinatal anxiety and depression in breastfeeding practices. *Breastfeeding Medicine*, 15(8), 495-500. <https://doi.org/10.1089/bfm.2020.0091>
- Daggett, J., O'Brien, M., Zanolli, K., & Peyton, V. (2000). Parents' attitudes about children: associations with parental life histories and child-rearing quality. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 187.
- Dehdest, K., Omid Bakhsh, M. O. B., & Ghahremani Motlagh, F. (2023). The Effectiveness of the Model of Compatibility with the Spouse's Family with the Sahmgozari Approach Based on Quran Ontology in Marital Satisfaction. *Clinical Psychology Achievements*, 9(1), 57-72. (In Persian)
- Dostani, S., & Qomrani, A. (2012). Discovering the components of socialization of emotions and presenting a parenting model based on it: A qualitative study, Second International Conference on Sustainable Development and Psychosocial Health, Isfahan. (In Persian)
- Esmaeily, M. (2014). Effectiveness of Processing Teaching of Verbal Communication Based on the Quranic Verses on Reduction of Conflicts between Mother and Daughter. *Counseling and psychotherapy culture*, 5(20), 27-57. (In Persian)
- Esmaeily, M., Dehdast, K., Ghobadi, S., & Asgari, M. (2020). The Qualitative Study of the Sharing Model in Counseling with Islamic Approach and its Role in the Stability of the First, Second and Third Types of Changes in Clients. *Journal of Applied Issues in Islamic Education*, 5(4), 7-32. (In Persian)

- ethnotheories: A multicultural analysis. *Journal of cross-cultural psychology*, 37(2), 155-172. <https://doi.org/10.1177/0022022105284494>
- Kurahashi, M., Reichert, E., & Brafford, J. (2021, October). The role of parenting in childhood well-being and psychopathology: how to assess, support, and intervene in parenting from behavioral, mindful, and reflective perspectives. In 68th Annual Meeting. AACAP.
- Lam, W. W. T., Fielding, R., McDowell, I., Johnston, J., Chan, S., Leung, G. M., & Lam, T. H. (2012). Perspectives on family health, happiness and harmony (3H) among Hong Kong Chinese people: a qualitative study. *Health Education Research*, 27(5), 767-779.
- Mahdavi, M., Ahmadpoor, Z. & Negahban, F. (2025). Explaining the style of parenting in the Islamic attitude (Case study: teenager and young people of Tabriz city). *Epistemological studies in Islamic University*, 27(95), 143-158. (In Persian)
- McKinney, C., Morse, M., & Pastuszak, J. (2016). Effective and ineffective parenting: Associations with psychological adjustment in emerging adults. *Journal of Family Issues*, 37(9), 1203-1225. <https://doi.org/10.1177/0192513X1453748>
- Moradi, M., Masoumeh, S., & Mohammad Taghi, K. G. (2022). The sharing-based hope discourse model. *Journal of Psychological Science*, 21(111), 427-460. (In Persian)
- Muir, N. M., Bohr, Y., Shepherd, M. J., Healey, G. K., & Warne, D. K. (2019). Indigenous parenting. In *Handbook of parenting* (pp. 170-197). Routledge.
- Narimani, M., Rashidi, J. and Zardi, B. (2019). The role of children's self-concept, family's social support, and parenting styles in predicting academic vitality among students with specific learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 8(3), 112-133. (In Persian)
- Nikdel, Z., Monidari, M., & Sadeghi, F. (2019). The effectiveness of mindful parenting on lifestyle and parental stress in mothers with hyperactive primary school children in Isfahan, Second International Congress of Interdisciplinary Research in Islamic Humanities, Jurisprudence, Law and Psychology, Tehran. (In Persian)
- Nowland, R., Christian, D. L., Aspinall, G., Berzins, K., Khalid, S., Ahuja, S., ... & Michelson, D. (2025). Children's involvement in the development and evaluation of parent-focused mental health interventions: a scoping review protocol. *JBIE Evidence Synthesis*, 23(2), 408-415. DOI: 10.11124/JBIES-23-00525
- Osei-Tutu, A., Belgrave, F. Z., & Dzokoto, V. A. (2023). Conceptualizations of effective parenting: perspectives of religious counselors in Ghana. *Journal of Black Psychology*, 49(1), 3-31. <https://doi.org/10.1177/0095798422107751>
- Petro, M. R., Rich, E. G., Erasmus, C., & Roman, N. V. (2018). The effect of religion on parenting in order to guide parents in the way they parent: A systematic review. *Journal of Spirituality in Mental Health*, 20(2), 114-139. <https://doi.org/10.1080/19349637.2017.1341823>
- Pottas, S. (2009). An exploratory study of family harmony in family businesses (Doctoral dissertation, North-West University).

- Ribas, L. H., & Villar, R. S. (2025). "The impact of family stress and resilience on child development": the role of parental emotional health and parenting practices in offspring mental health. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy*, 47, e20240794. <https://doi.org/10.47626/2237-6089-2024-0794>
- Riesch, S. K., Anderson, L. S., & Krueger, H. A. (2006). Parent-child communication processes: Preventing children's health-risk behavior. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 11(1), 41-56.
- Robin, A. L., & Foster, S. L. (2002). *Negotiating parent-adolescent conflict: A behavioral-family systems approach*. Guilford Press.
- Sarkar, M., & Bhattacharyya, K. (2018). IMPACT OF PARENT-CHILD RELATIONSHIP ON SELF-CONCEPT DEVELOPMENT OF THE SCHOOL-GOING ADOLESCENTS.
- Shadabmehr, F., Esmaili, M., Naeimi, E., and Rezapour MirSaleh, Y. (2013). Development and validation of a self-coordination counseling model based on the contribution approach and determining its effectiveness in reducing parent-adolescent conflicts (PhD thesis). Allameh Tabatabaie'i University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. (In Persian)
- Sheikh-e-Islami Kandolosi, A., Esmaili, M., & Farahbakhsh, K. (2019). Development and validation of the participatory parenting model with a focus on transferential guilt and examining its effectiveness on changing parenting scenarios of couples with young children (PhD thesis). Allameh Tabatabaie'i University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. (In Persian)
- Sitapu, E. (2018). Family harmony to student learning outcomes. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR_JHSS)*, 23(2), 71-75.
- Speyer, L. G., Hall, H. A., Hang, Y., Hughes, C., & Murray, A. L. (2022). Within-family relations of mental health problems across childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(11), 1288-1296. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13572>
- Stewart, S. M., & Bond, M. H. (2002). A critical look at parenting research from the mainstream: Problems uncovered while adapting Western research to non-Western cultures. *British Journal of Developmental Psychology*, 20(3), 379-392. <https://doi.org/10.1348/026151002320620389>
- Tarigan, Y. F. (2024). Resolving the Contradictions in Parenting Roles within Karo Culture and the Church. *Didache: Journal of Christian Education*, 5(2), 190-204. DOI: <https://doi.org/10.46445/djce.v5i2.832>
- Triantoro, S. A. F. A. R. I. A. (2015). Are daily spiritual experiences, self-esteem, and family harmony predictors of cyberbullying among high school student. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 4(3), 23-33.
- Trommsdorff, G., & Nauck, B. (2003). in *Cross-Cultural Perspective. Handbook of dynamics in parent-child relations*, 271.
- Venter, E., Van der Merwe, S., & Farrington, S. (2012). The impact of selected stakeholders on family business continuity and family harmony. *Southern African Business Review*, 16(2), 69-96.

پیوست

پرسش نامه سبک زندگی سهم گذاران

توضیحات: لطفاً هر عبارت را به دقت بخوانید و بر اساس درک شخصی خود، صرفاً یکی از گزینه‌ها را که بهتر شما را توصیف می‌کند، انتخاب نمایید.
 جنسیت: سن: شغل: تحصیلات:
 وضعیت تأهل: تعداد فرزندان:

شماره	گویه‌ها	مخالفم کاملاً	مخالفم	ندارم نظری	موافقم	موافقم کاملاً
۱	اگر با مشکلی مواجه شوم، باور دارم که می‌توانم راهی برایش پیدا کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۲	به نظر من سرنوشت هرکس در اختیار خودش است و خودش مسیر سعادت یا شقاوت خود را ایجاد می‌کند	۱	۲	۳	۴	۵
۳	اکثر مشکلات مرا دیگران ایجاد می‌کنند و تا دیگران تغییر نکنند مشکلات من حل نمی‌شود	۵	۴	۳	۲	۱
۴	به نظر من همه زندگی بر مبنای اتفاق و شانس است	۵	۴	۳	۲	۱
۵	وقتی با مشکلی مواجه می‌شوم، به این فکر می‌کنم که خودم چه نقشی در ایجاد یا تداوم آن داشته‌ام	۱	۲	۳	۴	۵
۶	همه آدم‌ها حق مرا زیر پا می‌گذارند	۵	۴	۳	۲	۱
۷	من درباره معانی نهفته در اتفاق‌ها فکر می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۸	به نظر من هر اتفاقی دلیلی دارد که شاید آشکار نباشد	۱	۲	۳	۴	۵
۹	دیگران نمی‌گذارند انسان به چیزهایی که می‌خواهد برسد	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰	وقتی با مشکلی مواجه می‌شوم، به این فکر می‌کنم که برای حل آن خودم چه نقشی می‌توانم ایفا کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۱۱	به نظر من از آنجاکه خوشبخت شدن، دست خود انسان نیست، فایده‌ای ندارد که با نظم و برنامه‌ریزی زندگی کند	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲	من باور دارم که هر عملی انجام بدهم، تأثیر خاص خودش را بر جهان می‌گذارد	۱	۲	۳	۴	۵

شماره	گویه‌ها	مخالفم کاملاً	مخالفم	ندارم نظری	موافقم	موافقم کاملاً
۱۳	من بیش از هرچیز به مسئولیت خودم در نقش‌های زندگی‌ام توجه می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۱۴	فکر نمی‌کنم مأموریت خاصی در زندگی داشته باشم که بخواهم خودم را وقف آن کنم	۵	۴	۳	۲	۱
۱۵	عمدتاً کاری که هر لحظه، دلم بخواهد را انجام می‌دهم و به عواقبش فکر نمی‌کنم	۵	۴	۳	۲	۱
۱۶	سعی می‌کنم وظایفی که برعهده‌ام هست را به‌نحو احسن انجام دهم چون به اثر کارم بر سایر چیزها توجه می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۱۷	کمک کردن من به دیگران در زندگی به این دلیل است که اگر روزی نیازمند خدمت بودم، تنها نمانم	۵	۴	۳	۲	۱
۱۸	وقت‌هایی که دچار شکست می‌شوم، اول نقش خودم را در آن موضوع بررسی می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۱۹	من خودم را در قبال کوتاهی‌هایم مسئول می‌دانم و آنها را جبران می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۲۰	به‌نظرم زندگی انسان‌ها به قدری پُر مسئله است که کسی نمی‌تواند دغدغه دیگران را داشته باشد	۵	۴	۳	۲	۱
۲۱	اغلب وقتی می‌خواهم چیزی را انتخاب کنم، به نتیجه و پیامدش فکر می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۲۲	من اغلب، وظایفم را کامل انجام می‌دهم به این دلیل که دیگران از من راضی باشند و تحسینم کنند	۵	۴	۳	۲	۱
۲۳	بی‌هدف هستم و مدام کارهای پراکنده انجام می‌دهم و از این شاخه به آن شاخه می‌پریم	۵	۴	۳	۲	۱
۲۴	انجام کار بدون پاداش از سوی دیگران، بی‌فایده است	۵	۴	۳	۲	۱
۲۵	من خدمتگزاری به انسان‌ها را دوست دارم	۱	۲	۳	۴	۵
۲۶	هرچیزی یا موقعیتی هرچند خیلی کوچک در دنیا درسی برای من دارد	۱	۲	۳	۴	۵
۲۷	اگر برای کسی کاری انجام دهم و او برایم جبران نکند، ناراحت می‌شوم و دیگر برایش کاری انجام نمی‌دهم	۵	۴	۳	۲	۱
۲۸	به‌قدری غرق در مسائل گذشته هستم که از کارهای فعلی‌ام باز می‌مانم	۵	۴	۳	۲	۱

شماره	گویه‌ها	مخالفم کاملاً	مخالفم	ندارم	نظری	موافقم	موافقم کاملاً
۲۹	به‌نظرم جهان اساساً به‌خودی‌خود، هدف و معنی ندارد	۵	۴	۳	۲	۱	
۳۰	وقتی کاری انجام می‌دهم باید پاداشی متناسب با آن از سوی دیگران دریافت کنم وگرنه دلسرد می‌شوم	۵	۴	۳	۲	۱	
۳۱	به‌نظر من، پشت هر اتفاقی یک حکمتی نهفته است	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۲	اغلب کارهایی که انجام می‌دهم، هماهنگ با هدفی است که در زندگی دارم	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۳	به‌نظرم چیزهای مختلف در هستی، به نوعی هماهنگ با یکدیگر عمل می‌کنند	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۴	به‌نظرم هر چیزی در جهان، علاوه‌بر ظاهرش یک باطنی هم دارد و من به آن توجه می‌کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۵	هرکس باید فقط به فکر خانواده خودش باشد، چون دیگران به ما ربطی ندارند	۵	۴	۳	۲	۱	
۳۶	من احترام گذاشتن به موجودات هستی را لازم می‌دانم	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۷	به نظر من انسان نیاز دارد که با دیگران ارتباطاتی داشته باشد	۱	۲	۳	۴	۵	
۳۸	هرکسی در زندگی، درست یا غلط را خودش تعیین می‌کند و قاعده مشخصی وجود ندارد	۵	۴	۳	۲	۱	
۳۹	عمدتاً اعمالی که انجام می‌دهم، با باورها و عقاید هماهنگ است	۱	۲	۳	۴	۵	
۴۰	توجه و درک احساسات و دنیای درونی انسان‌ها برایم سخت است و نمی‌توانم ارتباط مناسبی با آنها داشته باشم	۵	۴	۳	۲	۱	
۴۱	می‌توانم از بدی دیگران درمورد خودم بگذرم و برایشان دعا کنم	۱	۲	۳	۴	۵	
۴۲	به‌نظرم هرکسی به هر نوعی که درست می‌داند، باید زندگی کند و هیچ مسیر مشخصی برای زندگی صحیح انسان‌ها وجود ندارد	۵	۴	۳	۲	۱	
۴۳	شخصیت انسان‌ها از نظر من قابل احترام است، حتی اگر رفتار بدی انجام بدهند	۱	۲	۳	۴	۵	

شماره	گویه‌ها	مخالفم کاملاً	مخالفم	ندارم نظری	موافقم	موافقم کاملاً
۴۴	خودم به چیزهایی که می‌گویم، زیاد عمل نمی‌کنم	۵	۴	۳	۲	۱
۴۵	به‌نظر من تمام چیزهای که در جهان وجود دارند، به‌نوعی به یکدیگر متصل هستند	۱	۲	۳	۴	۵
۴۶	به‌نظر من انسان‌ها برای درست ارتباط برقرار کردن با همدیگر باید از قواعد اخلاقی پیروی کنند	۱	۲	۳	۴	۵
۴۷	سعی می‌کنم در صحبت با کسانی که عقاید متفاوت با من دارند، زبان مشترک ایجاد کنم تا بدون تنش باهم صحبت کنیم	۱	۲	۳	۴	۵
۴۸	گسترش روابط با دیگران برایم اهمیت دارد چون به رشد شخصیتی‌ام کمک می‌کند.	۱	۲	۳	۴	۵
۴۹	اگر اشتباه یا بدی کسی را تلافی نکنم احساس بی‌عرضگی می‌کنم	۵	۴	۳	۲	۱
۵۰	من در زندگی، خیلی احساس آرامش ندارم	۵	۴	۳	۲	۱
۵۱	در روابطم با دوستان و خانواده، انسان حمایت‌کننده‌ای هستم	۱	۲	۳	۴	۵
۵۲	من ایجاد ارتباط را برای رشد شخصیت و بزرگ‌شدن و آدم‌تر شدن، ضروری می‌دانم	۱	۲	۳	۴	۵
۵۳	اطرافیانم مرا انسان با درایت و موقعیت‌شناسی می‌دانند	۱	۲	۳	۴	۵
۵۴	هر وقت شخصی از مشکلاتش با من صحبت می‌کند، به‌خوبی با او همدلی و همراهی می‌کنم	۱	۲	۳	۴	۵
۵۵	وقتی به مشکلی برخورد می‌کنم، برایم خیلی سخت است که خشمم را کنترل کنم و بتوانم منطقی عمل کنم	۵	۴	۳	۲	۱
۵۶	در زندگی اگر رفتارهای بد دیگران را تلافی نکنم، آرامشم را به‌دست نمی‌آورم	۵	۴	۳	۲	۱
۵۷	اطرافیانم اغلب معتقدند که من زبان سرزنش‌کننده‌ای دارم	۵	۴	۳	۲	۱
۵۸	با وجود مشکلات مختلف، اکثر اوقات در درونم احساس آرامش دارم	۱	۲	۳	۴	۵
۵۹	اطرافیانم در کنار من احساس امنیت خاطر دارند و نظرات و صحبت‌هایشان را بدون نگرانی می‌گویند	۱	۲	۳	۴	۵

جدول مؤلفه‌های پرسش‌نامه

مؤلفه‌ها	گویه‌های مرتبط
معنازایی	۸، ۱۲، ۲۶، ۳۱، ۳۳، ۳۴، ۳۶
مسئولیت‌مندی	۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۴۴
عاملیت	۳، ۴، ۶، ۹، ۱۱
امنیت‌مداری	۴۷، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۹
معیارمندی	۲۰، ۲۹، ۳۵، ۳۸، ۴۲
احترام‌مداری	۲۵، ۴۱، ۴۳، ۴۹، ۵۶
نیت‌مداری	۱۷، ۲۲، ۲۴، ۲۷، ۳۰
آرامش‌خواهی و آرامش‌زایی	۲۸، ۵۰، ۵۸
نقش‌گذاری آحسن	۵، ۷، ۱۰، ۱۸، ۱۹
روابط تکوین‌بخش	۳۷، ۴۸، ۵۲
پیوندزایی	۴۰، ۵۵، ۵۷
هماهنگی با اهداف	۲۳، ۳۲، ۳۹
انتخاب‌گری	۱، ۲